

UNIVERSAL
LIBRARY

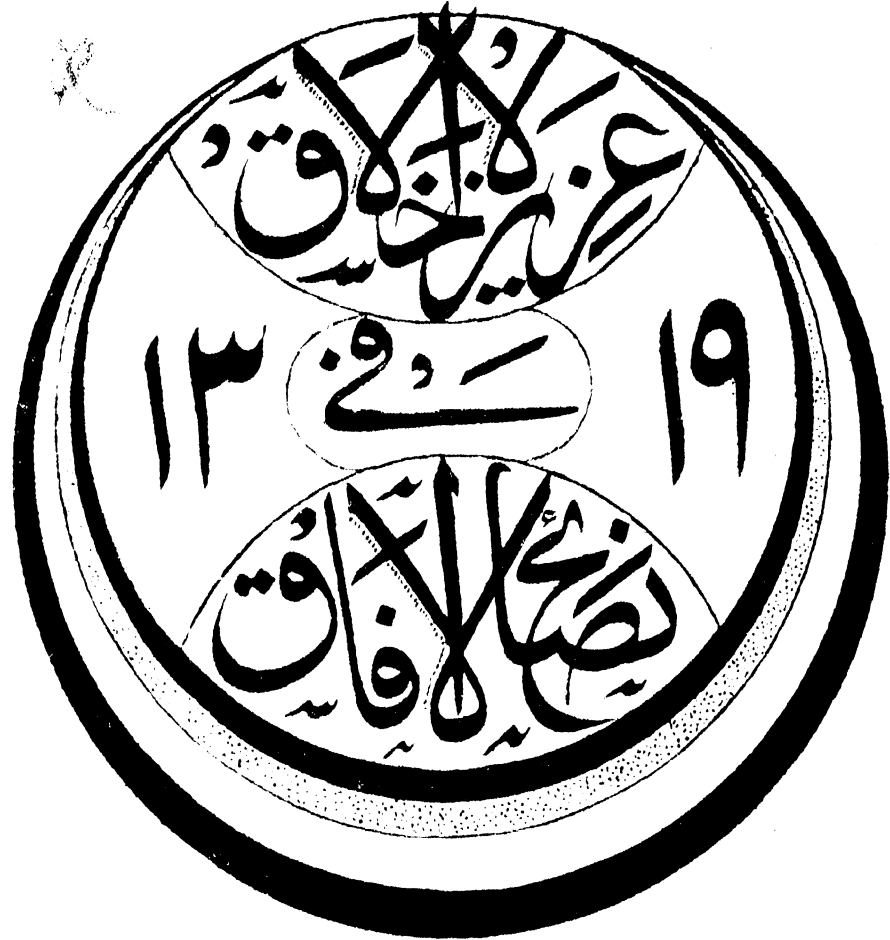
OU_228340

UNIVERSAL
LIBRARY

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ هُدًى مِّنْ مَّوَدِّعِ الْيَتِيمِ

پاره (۳۶) سوره آل عمران

این واضح کردن است برای مردمان در راه نمودن و پسند دادن برای پرستگار

هر که بینه نامه ام از ابتدا تا انتها پیمان بدل اورا عسلا محماد بود خواج

دَرْوِشِ سَلَمَتِ الْوَقْفِ بِالْحَبِيبِ الْبَانِ

فہرست مضامین کتاب الجواب عزیز الاخلاق فی نصح الاخفاق

صفحہ	خلاصہ مضمون	صفحہ	خلاصہ مضمون	صفحہ	خلاصہ مضمون
۲۳	مذمت خودی و خود آرائی	۱۱	فضیلت و برتری پر حق خود ^{صلی اللہ علیہ وسلم}	۲	حمد خدا تعالیٰ
	مکان ہارون رشید	۱۱	مانعت از شرک و بدعت	۳	نعت مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم
۱۲	و بیان پہلول دانا	۱۲	بیان ایمان	۴	سبب تالیف کتاب ہذا
	ایصال ثواب ہر چہ پی ^{صلی اللہ علیہ وسلم}	۱۴	و کلمہ طیبہ اومت نما	۵	اسما گرامی معزز خریداران کتاب
۲۵	با خبر داد حق است	۱۵	نحمدہ حرف کلا بشل مقروض	۶	شناختن خدا فرض است
۲۶	کید شیطان ز محبوب سبحان	۱۶	امر معروف و نہی نکر فرض است	۷	آیات قرآنی بر توحید سبحان
۲۷	متفرق مسائل	۱۷	بیان ذکر زیدان و فضیلت آن		نامہ رسالت مآب ^{صلی اللہ علیہ وسلم}
۲۸	ارشاد مولانا علی بابا ہودی	۱۸	مذمت کبر و نخوت	۸	لبوسے پادشاہ صبر
	مذمت دروغ و جواراد	۱۹	تخویف از موت و تحریص		ثبوت مقدمہ بدگواہ میشود
۲۹	در بعضی مواضع	۲۰	بر عمل قبل فوت		ثبوت توحید خداوندی بہ یک
	سیاحت فرمودن	۲۱	شکایت فریاد زنی آدم	۱۰	و چندین ہزار پیغمبر کو نہ نخواستہ
	سلطان لا اولیا و توبہ نمود	۲۲	مذمت حرص و طمع		اسما کے خدا تعالیٰ و قیامت
۳۰	دزدان بردست والا	۲۳	فضیلت فقر و فقرا		بیان انبیاء کرام علیہم السلام

۸۴	ایغریز در هر کار بسم الله بگو	۶۶	و هر کار عمده بدست است کن	۶۶	و طعام را تنها مخور
۸۵	ایغریز نضای متفرق شنو	۶۷	در پوشیدن کفش	۶۷	و طعام را انتظار ده
۸۶	بدانکه نیکی با بدان باید	۶۸	و چون سته کس	۶۸	و طعام را بسیار گرم مخور
۸۷	ایغریز قطع	۶۹	و استاده استنجاکن	۶۹	و آب را در سته نفس خور
۸۸	ایغریز گفته میشود که	۷۰	و هر گاه از خانه	۷۰	و همیشه طعام لذیذ مخور
۹۰	ایغریز این حکایت	۷۱	و در سوراخ بول مکن	۷۱	و همیشه گوشت مخور
۹۱	ایغریز اگر قدر عقل است	۷۲	ایغریز از رسومات بپرهیز	۷۲	و جامه نازک مپوش
۹۲	ایغریز اینچه کلمه که	۷۳	ایغریز هر که زر ندارد	۷۳	ایغریز اول روز و آخر روز
۹۳	مناجات بر گاه قاضی حاجات	۷۴	ایغریز نوح چشم آدمی	۷۴	و اول شب بخواب مرو
۹۴	نقل نامه عالم زمانه و فاضل یگانه	۷۵	ایغریز یاد گیر که	۷۵	و قیلو له بکن
۹۵	ایغریز جدول خبثی	۷۶	ایغریز نضای شنائی	۷۶	و رو بقبله متع
۹۶	تخته دریافت فاصله اضلاع	۷۷	ایغریز نضای ثلاثی	۷۷	و پا بجانب قبله مکن
۹۷	خامنه کتاب	۷۸	ایغریز نضای رباعی	۷۸	و شب برهنه محسب
۱۰۰	التماس قیمت کتاب	۷۹	ایغریز بیان علم لدنی شبنو	۷۹	و لباس مردان زنان را
	سَمَّتْ بِمُخَيَّرِ	۸۰	چه خوش گفته در سفته	۸۰	و عکس احرام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دَارُ الْعِلْمِ وَالْحِكْمَةِ

بِأَمْرِ الْوَلِيِّ الْأَمِينِ

حد و سپاس بی قیاس و واجب الوجودی را کہ بود و هست و خواهد بود و منظر

و مبدء هر ممکن و موجود از کتم عدم تبا شاخه شهود۔ و وی کیفیت پاک و منزه
 نوید کننده پوشیدگی

از صفات نامتناه۔ و اورا کس زراد۔ و کس از وی زراد۔ قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ

اللّٰهُ الصَّمَدُ، لَمْ يَلِدْهُ و لَمْ يُولَدْهُ و لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ

خدا بے نیاز است ز زاد و زاده شده۔ و نیست هیچ کس او را همسر

همه محتاج وی اند و او محتاج دیگر نیست **لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ**

مست مانند او چیز و اوست شنوایی
واوست بر انگیزنده مرد و از قبور بر و زشور - **مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ**

از زمین آنستیم شما را و در زمین باز در آوریم شما را
وَمِنْهَا نَخْرِجُكُمْ كَمَا تَخْرُجُونَ واوست روزی و هنده مخلوقات - **الطُّفُفُ مَنَابِتُ**

و از زمین بیرون کشیم شما را - بار دیگر -
وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا خداست روزی او - خدا ما را کافی است و بهتر

و **الْوَكِيلُ** و کفی بالله و کیلا له **فَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَّهُ آيَةٌ** پس در هر چیز براس او نشانی است که دلالت کند
و در هر چیز براس او نشانی است که دلالت کند

أَنَّهُ وَاحِدٌ و در و دینا معدود بر آن فرستاده که **لَوْلَا كَلِمَاتُ الْأَفَلَاكِ**
بر آنکه او یکتا است

در شان اوست و بر آل او که طیبین و طاهیرین اند - **إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ**
جز این نیست که بخواهد خداوند پاک کند

عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا و تا پاک کند شما را پاک کردنی مثل اهل بیت من

فِيكُمْ مِثْلَ سَفِينَةِ نُوحٍ در شما مثل کشتی نوح هر که سوار شد بر نجات یافت و کسیکه نماند از آن نمود هلاک شد

وَبَرَّيَارِ او که رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ **أَصْحَابُ الْجَنَّةِ**
راضی شد از ایشان راضی شدند ایشان از او - اصحاب من همچو ستارگان اند

فَيَأْتِيهِمْ أَقْدَانُهُمْ و در منقبت آنها واقع شده
بمعده که از ایشان آفتد آنگسید راه یابید

سوره بقره (۲۵)
سوره بقره (۱۴)
سوره بقره (۱۲)
سوره بقره (۲۴)
سوره بقره (۲۵)
سوره بقره (۲۶)
سوره بقره (۲۷)
سوره بقره (۲۸)
سوره بقره (۲۹)
سوره بقره (۳۰)
سوره بقره (۳۱)
سوره بقره (۳۲)
سوره بقره (۳۳)
سوره بقره (۳۴)
سوره بقره (۳۵)
سوره بقره (۳۶)
سوره بقره (۳۷)
سوره بقره (۳۸)
سوره بقره (۳۹)
سوره بقره (۴۰)
سوره بقره (۴۱)
سوره بقره (۴۲)
سوره بقره (۴۳)
سوره بقره (۴۴)
سوره بقره (۴۵)
سوره بقره (۴۶)
سوره بقره (۴۷)
سوره بقره (۴۸)
سوره بقره (۴۹)
سوره بقره (۵۰)
سوره بقره (۵۱)
سوره بقره (۵۲)
سوره بقره (۵۳)
سوره بقره (۵۴)
سوره بقره (۵۵)
سوره بقره (۵۶)
سوره بقره (۵۷)
سوره بقره (۵۸)
سوره بقره (۵۹)
سوره بقره (۶۰)
سوره بقره (۶۱)
سوره بقره (۶۲)
سوره بقره (۶۳)
سوره بقره (۶۴)
سوره بقره (۶۵)
سوره بقره (۶۶)
سوره بقره (۶۷)
سوره بقره (۶۸)
سوره بقره (۶۹)
سوره بقره (۷۰)
سوره بقره (۷۱)
سوره بقره (۷۲)
سوره بقره (۷۳)
سوره بقره (۷۴)
سوره بقره (۷۵)
سوره بقره (۷۶)
سوره بقره (۷۷)
سوره بقره (۷۸)
سوره بقره (۷۹)
سوره بقره (۸۰)
سوره بقره (۸۱)
سوره بقره (۸۲)
سوره بقره (۸۳)
سوره بقره (۸۴)
سوره بقره (۸۵)
سوره بقره (۸۶)
سوره بقره (۸۷)
سوره بقره (۸۸)
سوره بقره (۸۹)
سوره بقره (۹۰)
سوره بقره (۹۱)
سوره بقره (۹۲)
سوره بقره (۹۳)
سوره بقره (۹۴)
سوره بقره (۹۵)
سوره بقره (۹۶)
سوره بقره (۹۷)
سوره بقره (۹۸)
سوره بقره (۹۹)
سوره بقره (۱۰۰)

آتابعد این رساله ایست مستزاد بتفصیل و تکمیل بر نصیاح عنزیه منبسطه

۹ نه دیچ سلسله هجری که کترین بی بضاعت و قلیل الاستطاعت بنده چاره

معر از شعور و تمیز محمد عبد العزیز عفا الله عنه و احسن الله احواله و عاقبتہ

آمین - حسب حوصله خود برای تدریس فرزندان خویش احمد عبد الله

و محمد عبد الرحمن سلمها المنان تالیف و طبع نموده تا بنجوبی

افاده خویش مقبول عام گشته و مطلوب انام بوده است قبل از انطباع آن نخستم

که احدی از کتب فروشان ایندیار - و یا مالک مطابع دیگر امصار بصرف ذاتی

طبع نماید و متمتع گردد - تا لیک رساله نزد آنها فرستادم مغتنی به نشد و
پروا گرفته شده بان -

نه کسی از خواهشمندان بحشم افتاده که بر غبت دلی خود متحمل بار طبع شود - و به

اشاعتش مصداق هم خسر ما و هم ثواب گردد - ناچار خود متوکلاً علی الله

از صرف زر ذاتی صرف نظر نموده متعدد نسخه جات طبع و بخدمات امر

مقررات تجارت بلا و امصار تحت ابلاغ و اشتم منت خدای را عزوجل که آن سال
 منظور اهل بصر و مقبول از باب خبر گشته (تا آنکه اکثری تبرسیل نامحبات تعریفیه
 و شکریه و بعضی با رسالت قاریط و تواریخ متعده را رقم الاثم را خیلے ممنون مسر
 ساختند - اما اندراج آن غیر ضروری دانستم) و بعض اجاب معسرزین
 متعدد نسخه جات با شتر ابقیت مقررہ اصلی باطفال و طلباء مدارس جداگانہ کہ نادا
 و عیدم الاستطاعت بود تقسیم کردند - و چون دیدم کہ بذریعہ پوست انگریزی و آصفی بسا
 در خواستہائے رفین علی التوالی بطلب نسخه جات بنام میر سندا جرم بکرات و عرا
 طبع کنا نیدم - **وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ**
 و نیست توفیق من مگر بفضل خدا بر وے توکل کردم و بسوئے او رجوع میکنم

۲
 شماره (مجموعه)

حکیم محمد ضیاء اللہ صاحب	حاجی صفدر حسین صاحب	مولوی اکرم الدین خان صاحب	عبد القادر صاحب طاهر
تخصیلا سلطان آباد	مہتمم تعمیرات گلبرگہ	اول قسطنطنیہ پریسہنی	دوم قسطنطنیہ اربہو نگیر
محمد ہدایت علی صاحب	مرزا غلام مصطفیٰ بیگ صاحب	مولوی امیر محمد خان صاحب	عبد القادر صاحب چیدہ
مدکار مستوفی افواج سرکار عالی	ناظم نظم جمعیت سرکار عالی	صدر قسطنطنیہ پانچواں قسطنطنیہ	تخصیلا اربہو نگیر
نواب رحمن یار جنگ بہادر	سید حسن علی صاحب طلسمی	مرزا اکرام علی صاحب	میر تنہا علی صاحب
ناظم دفتر ملکی سرکار عالی	صدر قسطنطنیہ و وزیر عدالت انور عالی	مدکار محمد مدد کوہ و علاء الدین صاحب	مہتمم کوہ توالی اور جنگ آباد

آتابعد این رساله ایست مستزاد تفصیل و تکمیل بر نصیاح عنزیریه منطبقه

و نه زیج عاصمه هجری که کمترین بی بضاعت و قلیل الاستطاعت بنده چهره

مُعرا از شعور و تمیز محمد عبد العزیز عفا الله عنه و احسن الله احواله و عاقبتہ

این - حسب حوصله خود برای تدریس فرزندان خویش احمد عبد الله

و محمد عبد الرحمن سلمها المنان تالیف و طبع منووده تا بخوبی

افاذه خویش مقبول عام گشته و مطلوب انام بوده است قبل از انطباع آن سیم

که احدی از کتب فروشان ایندیار - و یا مالک مطابع دیگر امصار بصرف ذاتی

طبع نماید و متمتع گردد - تا لیک رساله نزد آنها فرستادم مغتنی به نشد و
پروا گرفته شده بان -

نه کسی از خواہشندان بحشیم افاذه که بر غبت دلی خود متحمل بار طبع شود - و به

اشاعش مصداق ہم خسرو ہم ثواب گردد - ناچار خود متوکلاً علی الله

از صرف زر ذاتی صرف نظر نموده متعدد نسخه جات طبع و بخدمات امر

فقرات متعارف بلاد و امصار تحتہ ابلغ داشتیم منت خدای را عزوجل کہ آن سال
منظور اہل بصر و مقبول از باب خبر ششم تا آنکہ اکثری تبرئیل نامجات تعریفیہ
و شکر یہ و بعضی بار سال تقاریف و تواریخ متعددہ را تم الاثم را خیلے ممنون مسٹر
ساختند۔ اما اندراج آن غیر ضروری دانستیم (و بعض اجاب معززین
متعد نسخجات با شتر اربعیت مقررہ اصلی باطفال و طلباء مدارس جداگانہ کہ ناوا
و عیدم الاستطاعت بود تقسیم کردند۔ و چون دیدیم کہ بذریعہ پوست انگریزی و آہنی بسا
در خواہتہاے ربغین علی التوالی بطلب نسخجات بنا مہ میرسند لاجرم ککرات و مرآت
طبع کنائدم۔ **وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ**
و نیست توفیق من مگر بفضل خدا بر سے توکل کردم و بسوے او رجوع میکنم

۴
سورہ بقرہ (۱۲۵)

حکیم محمد ضیاء اللہ صاحب	عاجی صفدر حسین صاحب	مولوی اکرم الدین خان صاحب	عبد القادر صاحب طاہر
تحصیلدار سلطان آباد	مہتمم تعمیرات گلبرگہ	اول تسلطدار پربہنی	دوم تسلطدار بہونگیر
محمد ہدایت علی صاحب	مرزا غلام مصطفیٰ بیگ صاحب	مولوی امیر محمد خان صاحب	محمد عبدالقادر صاحب چیدہ
مدکار متحدہ افواج سرکار عالی	ناظم نظم جمعیت سرکار عالی	صدر تعلقہ پانچگاہ علاقہ قندھار	تحصیلدار پانچگاہ
نواب رحمن یار جنگ ببادر	سید حسن علی صاحب طلسمی	مرزا اکرام علی صاحب	میر تہنیت علی صاحب
ناظم دفتر علی سرکار عالی	صدر تعلقہ علاقہ زیر عدالت شہر عالی	مدیر تعلقہ علاقہ کوٹلی	مہتمم کوہالی اورنگ آباد

زبانی ندارم که از عہدہ منت و شکر خدا تعالیٰ بدرآیم۔ ہر کہ آن رسالہ را دید بل پسندید

بلکہ همچو کاغذ زیر میرود۔ احسان خالق المنان کہ از ہندو تا مسلمان و از پیر تا جوان بچشم و

برین نگاہ ہی اندازد۔ و بر رغبت دل خریدارش میشود۔ لہذا حسب فرمایش

بعض اجاب مودت انتاب بر مطالب مولفہ اولی نظر ثانی کردم و ز تقدیم و تاخیرش

فکر بجا بردم۔ و دیگر چند نصیاح ضروریہ را مستزاد کردم و بلحاظ سنہ

(غزیر الاخلاق فی نصیاح الآفاق) نام نہادم۔ و نیز نامہ مبارک رسول مقبول

علیہ و علی آلہ الصلوٰۃ والسلام کہ مبنی بر دعوت اسلام و توحید رب نام است

و بنام پادشاہ مصر صادر گشتہ مع ترجمہ اش تبرکاً شریک ہذا نمودم۔ تا بخوانند

و عمل نمایند۔ بمقتضائے بشریت و فحوائے انسان مرکب من الخطاء والنسیان

انسان مرکب است از خطا و فراموشی

اگر غلطی درین مجموعہ ببینید التماس اصلاح میدارم و بس۔ و اللہ الموفق بالخیرۃ

و ہندہ توفیق خیر خدا تعالیٰ است

الغزیر اسعدک اللہ تعالیٰ فی الدارین بدانکہ بر بندہ عمل

در ہر دو جہان خدا تعالیٰ ترا سعادت مند کند۔

و بالغ فرض است شناختن خدا کے عزوجل - بعدہ دانستن احکام و ارکان مسلمانے

الغیر

بر توحید خالق دنیا و ما فیہا ثابت قدم باش کہ خدایتعالیٰ

می نبخشد آنرا کہ شرک کند بدو - و می بخشد سوا می این ہر آنرا کہ خواهد - وَالْحُكُوَالِہٖ

و عبودیتما خدا
وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ - اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

بگمانہ است - نیست هیچ معبود بجز وہ بخشنیدہ مہربان - خدائست هیچ معبود مگر زندہ تدبیر عالم کنندہ است
إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ شُرَكَائِهِ

ہر سبب خدائی آفرید او را کہ شرک مقرر کردہ شود - و می آفرید غیر آن ہر کہہ را خواہد - و ہر کہ شرک
بِاللَّهِ فَقَدْ أَفْرَىٰ أَنَا عَظِيمًا - إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ - فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا

خدا مقرر کنند ہر آئینہ آفرید کہ وہ است بگناہ بزرگ - جز این نیست کہ خدا معبود بگمانہ است - پس منحرفان با خدا معبود
أَخْرَجَكُم مِّنَ الْمُعْتَدِينَ ، وَأَنْذَرْتُكَ الْآخِرِينَ ؕ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ

دیگر را آنگاہ باشی از عذاب کردگان - و ہم کن خویشان نزدیک ترین خود را -
إِلَٰهًا آخَرَ إِلَّا اللَّهُ - سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ - وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ

معبود دیگر نیست هیچ معبود بجز خدای - بکی خدا است بلند تر است از آنکہ شرک می آرند - و اوست نہایت بی غیر
إِلَٰهُ هُوَ الْكَافِرِينَ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ؕ

بجز خدای او است تائیس در دنیا و آخرت و او است فرمانبردار سومی او باز گردانیدہ شود -
لَا تُشْرِكُ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ؕ إِنَّ اللَّهَ كَوَّلَ كُلَّ شَيْءٍ

شرک مقرر کن با خدا ہر آئینہ شرک ستمی است بزرگ - ہر آئینہ معبود شمایکی است - او پروردگار آسمانها
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ؕ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا

وزمین است - و آنچه در میان نیماست و او پروردگار مشرق است - پروردگار آسمان و زمین و آنچه

عبدت شکنندہ
سورہ (۱)
عبدت شکنندہ
سورہ (۲)
عبدت شکنندہ
سورہ (۳)
عبدت شکنندہ
سورہ (۴)
عبدت شکنندہ
سورہ (۵)
عبدت شکنندہ
سورہ (۶)
عبدت شکنندہ
سورہ (۷)
عبدت شکنندہ
سورہ (۸)
عبدت شکنندہ
سورہ (۹)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۰)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۱)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۲)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۳)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۴)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۵)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۶)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۷)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۸)
عبدت شکنندہ
سورہ (۱۹)
عبدت شکنندہ
سورہ (۲۰)

زبانی ندارم که از عهده منت و شکر خدا تعالی بدرایم. هر که آن رساله را دید بل پسندید

بلکه همچو کاغذ زیر میبرد. احسان خالق المنان که از هند و ما مسلمان و از پیر تا جوان بچشم و

برین نگاه می اندازد. و بر غمت دل خریدارش میشود. لهذا حسب فرمایش

بعض اجاب مودت انتساب بر مطالب مولفه اولی نظر ثانی کردم و در تقدیم و تاخیرش

فکر بجا بردم. و دیگر چند نصیاح ضروری را استرازا ذکر دم و بلحاظ سنه

(غزیر الاخلاق فی نصیاح الآفاق) نام نهادم. و نیز نامه مبارک رسول مقبول

علیه و علی آله الصلوٰة والسلام که مبسوط بر دعوت اسلام و توحید رب نام است

و بنام پادشاه مصر صادر گشته مع ترجمه اش تبرکاً شریک بدانم و دم. تا بخوانند

و عمل نمایند. بمقتضای بشریت و فحوائص الانسان مرکب من الخطاء والنسیان

انسان مرکب است از خطا و فراموشی

اگر غلطی درین مجموعه بینید التماس اصلاح میدارم پس. والله الموفق بالخیرة

و هنده توفیق خیر خدا تعالی است

اسعدك الله تعالى في الآرين بدانکه بر بنده عمل

در هر دو جهان خدا تعالی ترا سعادت مند کند.

عبدالله بن محمد
مؤلف و ناشر

و بالغ فرض است شناختن خدا کے عزوجل۔ بعدہ دانستن احکام و ارکان سبکمانے

الغزیر بر توحید خالق دنیا و ما فیہا ثابت قدم باش کہ خدایتعالیٰ

می بخشد آزا کہ شرک کند بدو۔ وی بخشد سوا ی این ہر آزا کہ خواہد۔ وَاللَّهُ كَوَالَهُ

وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ۔ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

یگانہ است۔ نیست هیچ معبود بجز وہ بخشنیدہ مہربان۔ خدائیت هیچ معبود مگر زندہ تدبیر عالم کنسندہ است
اِنَّ اللّٰهَ لَا یَغْفِرُ اَنْ تُشْرَکَ بِهٖ وَ یَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِکَ لِمَنْ یَّشَاءُ ۗ وَ مَنْ یُّشْرِکْ

ہر سبب خدائی آرزو اورا کہ شرک مقرر کردہ شود۔ وی آرزو غیر آن ہر کہ با خواہد۔ وہر کہ شرک
بِاللّٰهِ فَقَدْ اَفْتَرٰۤی اِنَّا عَظِیْمًا۔ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ۔ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا

خدا مقرر کنسند ہر آئینہ افترا کرد است گناہ بزرگ۔ جز این نیست کہ خدا معبود یگانہ است۔ پس مخوان با خدا معبود
اٰخِرٌ فَتَكُوْنُ مِنَ الْمَعْدُوْبِیْنَ ۗ وَاَنْذِرْ عَشِیْرَتَكَ الَّا قَرَبٰیۙنَ ۗ وَ لَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ

دیگر را انگاہ باشی از عذاب کردگان۔ و ہم کن خویشان نزدیک ترین خود را۔
اِلٰهًا اٰخِرًا ۗ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ۔ سُبْحٰنَ اللّٰهِ وَ تَعَالٰی عَمَّا یُشْرَکُوْنَ۔ وَ هُوَ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ

معبود دیگر نیست هیچ معبود بجز خیرا۔ پاکی خدا راست بلند تر است از آنکہ شرک می آرند۔ و اوست خدائیت هیچ معبود
اِلَّا هُوَ ۗ لَکُمْ فِی الْاَوَّلٰی وَالْاٰخِرَةِ وَاِلٰکُمُ الْحُکْمُ ۗ وَاِلَیْهِ تَرْجَعُوْنَ ۗ

بجز خیرا و او راست تائیس در دنیا و آخرت و او راست فرمانبردار سومی او باز گردانیدہ شود۔
لَا تُشْرِکْ بِاللّٰهِ اِنَّ الشِّرْکَ لَظُلْمٌ عَظِیْمٌ ۗ اِنَّ اللّٰهَ لَکَ وَاِلٰهًا وَّاحِدًا ۗ رَبُّ السَّمٰوٰتِ

شرک مقرر کن با خدا ہر آئینہ شرک ستمی است بزرگ۔ ہر آئینہ معبود شمایکی است۔ او پروردگار آسمانها
وَالْاَرْضِ وَ مَا بَیْنَهُمَا ۗ وَ رَبُّ الْمَشَارِقِ ۗ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَ مَا

وزمین است۔ و آنچه در میان نیہاست و او پروردگار مشرق است۔ پروردگار آسمان ہا زمین و آنچه

عزیز
منورہ (۱)
عزیز
منورہ (۲)
عزیز
منورہ (۳)
عزیز
منورہ (۴)
عزیز
منورہ (۵)
عزیز
منورہ (۶)
عزیز
منورہ (۷)
عزیز
منورہ (۸)
عزیز
منورہ (۹)
عزیز
منورہ (۱۰)
عزیز
منورہ (۱۱)
عزیز
منورہ (۱۲)
عزیز
منورہ (۱۳)
عزیز
منورہ (۱۴)
عزیز
منورہ (۱۵)
عزیز
منورہ (۱۶)
عزیز
منورہ (۱۷)
عزیز
منورہ (۱۸)
عزیز
منورہ (۱۹)
عزیز
منورہ (۲۰)
عزیز
منورہ (۲۱)
عزیز
منورہ (۲۲)
عزیز
منورہ (۲۳)
عزیز
منورہ (۲۴)
عزیز
منورہ (۲۵)
عزیز
منورہ (۲۶)
عزیز
منورہ (۲۷)
عزیز
منورہ (۲۸)
عزیز
منورہ (۲۹)
عزیز
منورہ (۳۰)

بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ

میان اینهاست غالب امرزگار - و اوست آنکه در آسمان فرمان دات و در زمین فرمان روا
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا
و اوست با علمت و دانایی پروردگار شرق و غرب است نیست هیچ مبود مگر او - پس کار گیر او را
و در عبادتش کسی را شریک مگردان و لا یشرک بعبادته سیه آحاده
و شریک نیار و در عبادت پروردگار خویشتن مگیر -

العزیز

این نامه ایست که بسم دعوت الی الهدایت از جانب

ختمی مآب خلاصه موجودات علیه و آله افضل التسلیمات و التیمات مبرم

بسوی پادشاه مصر سی مبقوقس هفت سال از هجرت گذشته بجا

حاطب بن ابی بلتع و عمر بن سلمه مرسل بود - در سفر قوم قبطیان - در بعض

از نواحی فخرانس از نزد رهبان قبطی بلده اجم که از بلاد ارض مصر است

در سال هجری نبوی بعهد حکمرانی عبدالحمید خان سلطان عثمانی یافت و

هم دست شد - و گفت این را و دعیت نمایند در اشیا نیکه از آثار نبوی است

ترجمه نقل خط کوفی

عزیز (۲۵)
عزیز (۲۶)
عزیز (۲۷)
عزیز (۲۸)
عزیز (۲۹)

(سزا اول) بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَبِنِجَابِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللّٰهِ

(سزا دوم) در رسولِ او بمقوقس - بزرگِ قطیان سلام -

(سزا سوم) بر هر که برین هدایت استماع کرد - بعد از این تحقیق که من -

(سزا چهارم) بدعوتِ اسلام ترا میخوانم - اجابت کن -

(سزا پنجم) سلامتی یابی - خدا تعالی ثواب دو چند میدهد -

(سزا ششم) اگر نافرمانی کنی تو آن میرسد که بقوم قطیان رسید -

(سزا هفتم) اے اهل کتاب بیا سید بسوئے کله که -

(سزا هشتم) ما بین ما و شما مسلم می باشد و آن اینکه عبادت نکنیم ما - مگر خدا ایرا -

(سزا نهم) و شرک نکنیم با او، هیچ شی را - و نه معتد کنیم بعضی از ما -

(سزا دهم) بعضی را معبود آن غیر از خدا -

(سزا یازدهم) اگر بر میگرددید پس بگوئید گواه باشید تحقیق که ما مسلمانیم -

ایاتومندانی که حکام عدالت بلا اعتبار قوم بر شهادت و گوواه مقدمات

کیسومی نمایند. در آن حالیکه یک لک و چندین هزار پیغمبر ^{علیهم السلام} اولوا العزم بزبان مختلف علی التواتر

و التواتر شهادت و گوواهی داده اند که خدایتعالی کمیت و حاکم لا یشککله منزه

او کمیت شرک پذیر نیست

دلی عیب است - زنده و دانا و توانا است - همیشه باشد ابتدا و انتهایش ندارد - و از هر

وزوال پاک است مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ - مستحق پرستش بجز ذات یگانه او دگری

چنانکه باید شناخت نشاخستیم ترا -

نیست - پس درین امر شک آوردن خود را در ورطه هلاکت انداختن است - هُوَ الْاَوَّلُ

او نخستین همه

وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ الْعَزِيزُ خَالِقُ مَا

واوست آخرین همه و اوست آشکارا و اوست پنهان - و او بمهر چینه دانا است -

جُزْأَمِي که در شرع شریف آمده نتوان خواند مگر به ترجمه همچو خدا پروردگار و غیره که از عربی بفکر

ترجمه الله و رب است - و بحکم عقل بر او نامی نتوان نهاد و هر وقتیکه نام خدایتعالی میشنوی جل جلاله بگو - هر که

نام پاک خدا جلشانه تعظیم کند - آن بنده را خدایتعالی میان خلق عزیز میگرداند - الْعَزِيزُ خَالِقُ مَا يَفْعَلُ

بهر چه خواهد کرد

علیهم السلام که فرستاد هم حق انداز نوع بشر بشیر اند نه همچو بشر بلکه یا قوت اند در میان حجر - بشارت دهندگان

ع
پایه (۲۰۲۰)
مورد (صدیق)

از ثواب - و تهدید کنندگان از عذاب بیان کنندگان ما را آنچه محتاج می شویم بدان از امور دنیا و دین

۵ **أَنْتَ الَّذِي خَلَقْتَ وَهَيَاتَ مَا خِلا سَبَابِ عَيْشِنَا بِمَقَادِيرِ وَالْمَتَانِ**

تو آنی که آفریدی - و همیا کردی از روی کرم اسباب پیش ما را به انداز نام مطلوب ما
و تأیید کردی ایشان را با معجزات با بهره - و پیغمبران از صیوب و حانی و جسمانی پاک کند - و مغرول نشوند

و بر تعیین تقداد ایشان بناید استاد - اول پیغمبران جد اعلائی ما حضرت آدم صلی الله - و آخر

ایشان پیغمبر ما محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و علی جمیع الانبیاء والمرسلین

دو پیغمبر تمام عالم است چون نام مبارک محمد رسول الله شنوی صلی الله علیه و آله و سلم

بگو - و در اکثر اوقات در و شریف بفرست بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم

۶ **مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَشْرًا - إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ**

هر که بر من یک مرتبه در و فرستد خدا تعالی بر و ده مرتبه رحمت نازل فرماید - هر آینه خدا و فرشتگان او در و میفرستد
عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا - اللهم صل على

پیغمبر - اے مسلمانان در و فرستید بر و سلام گوید سلام گفتنی خداوند رحمت کامله نازل تا
سیدنا محمد و علی آل سیدنا محمد و بارک و سلو و از شرک و بدعت بگریز
بر سر و در ما محمد و بر آل او و بر کت ده و سلام برسان -

و بر استقامت بدین ثابت قدم باش الاستقامة فوق الكرامة -
استقامت بر کرامت بهتر است -

پیغمبر ما محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
و علی جمیع الانبیاء والمرسلین
م
و فرستد بر ما محمد و بر آل او و بر کت ده و سلام برسان

۵
پیغمبر ما محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
و علی جمیع الانبیاء والمرسلین
م
پیغمبر ما محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
و علی جمیع الانبیاء والمرسلین
م
پیغمبر ما محمد رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
و علی جمیع الانبیاء والمرسلین
م

تا آخرت علیه الصلوة والسلام از تو خوشنود باشند. مبادا بلغزی از اسلام دورتی

(نغوذ بالله منها) شفاعت شافع روز محشر به تو میرسد یا ایما الذین امنوا اطیعوا

از پناه خدا می خواهیم - **وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تَبْطُلُوا عَمَّا لَكُمْ بِهِ وَمَا نَزَّلْنَا بِهِ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا تَلَائِكُمْ**

و فرمان برید پیغمبر را - و پهل کنید عملهای خود را و هر چه بد دشمنان پیغمبر بگیرد آنرا - و هر چه منع کند شما را **فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ** **ع** ابنی حکم شرع آب خوردن خطاست **ع** از آن باز ایستید و ترسید از خدا -

و گر خون به فتوی بریزد رواست - **الغریز** ایمان راست پنداشتن

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ بدل و اقرار کردن بزبان است - و نیز عمل بارگان **ع** بجز خدا تعالی این پرستش چیزی نیست محمد رسول خدا است

اگر چه عمل بارگان جزو ایمان نیست اما بی آن شخصیت حسن ایمانی عریان است

بجای **ع** که بان نظر کردن نتوان **ع** وَ هَبْ بِمُنْجِبِهِ قِيلَ لَهُ أَلَيْسَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

مرویت از وهب بن منبیه که گفته شد او را که ای نیست لا اله الا الله - **ع** مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ قَالَ بَلَىٰ وَ لَكِنَّ لِكُلِّ مِفْتَاحٍ إِلَالَهُ أَسْنَانٌ - ایمان زیاد و میشود و کم کلید جنت گفته آست و لیکن نیست کلید مگر آنکه او را دندانهای باشد -

آنچه حدیث ارد است که ایمان یزید و یمنقص مراد از کمی و بیشی انخطاط و از و یا و تاثیر

و قلب است با احتیاج جنات ارتکاب سیئات مثل آنکه گوئی که طامع خیف است یا قانع یا قلیل

ع
سوره (محمد)
ع
سوره (محمد)

ع
سوره (محمد)

گرانی و سبکی اعتباری است نه حقیقی پس ثواب آن بطاعت زیاده میگردد - و

بعضیت ناقص می ماند همچنین آیه ^عوَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُ رَبِّهِمْ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ

و چون خوانده شود برایشان آیات خدا زیاد سازند آن آیات ایمان ایشان را

سَرَّحْنَاهُمْ لِيَتَوَكَّلُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ لَئِنْ دُؤِبُوا لَيَأْمَنُنَّ وَإِيْمَانُهُمْ - عبارت از خوف

پروردگار خویش توکل می کنند - نماز زیاده شوند از روی ایمان با ایمان سابق ایشان -

و خشیت و اخلاص و محبت است که در تصاعد و ترقی باشد و بخوف درجا از منهنی عنه

بالاروی

باز ماند و بامور به پردازد تا از نکال و عذاب باز رهد و با جبر و ثواب فایز گردد - باینکه

بند و هر عمل که کند خالص باشد و در قول - فعل - دل - و جوارح خود موافق دارد - و حرکات

و سکنت او از برای حضرت بے نیاز باشد - نه همچو منافقان که بزبان اقرار کردند و در دل

انکار نمودند - ^عوَلَا تَجْعَلُوا بَعْضًا مِنْ آيَاتِنَا آيَاتٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَارْتَقُوا بِهِ سُلُوكًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَكُونَ

و خدا و اناست - باخچه در سینه است - و خدا

يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ - ایمان اسلام هر دو یکیت - ^عإِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

میداند آنچه در دل های شماست -

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

و هر که طلب کند دین غیر اسلام دین دیگر را پس گزینده نخواهد شد و او در آخرت - از زیان کاران است

و اگر فرقی است فرق اعتباری که ایمان متعلق با عقداست و اسلام متعلق بانقیاد

فرمان بری

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

سوره انفال (۸)

اینست

وَكَلِمَةَ الْإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ - بتدریج مداومت نمائی - که فضل انذکر آمده مایمان

بجز خدا و تعالیق پرستش چیزی نیست محمد رسول خداست -

تو کامل شود - و دولت صفایابد - و حرف لا - بسببش مقراض از برای صیبت - جهت

قطع نمودن محبت ماسوا الله تعالی است **الغزیر** امر معروف و نهی منکر فرض دان -

امر معروف اینکه شرع شریف بدان امر کرده - و نهی منکر آنکه شرع از وی باز داشته

و عقل را در آن دخل نه و یامرؤن بالمعروف وینهون عن المنکره و اولئک

د بفرمایند بکار پسندیده و منع کنند از ناپسندیده - و همین گروه

هو المفلحون و الامر بالمعروف و هو اعن المنکر و لله عاقبه الامور

است گاران اند - و بفرمایند بکار پسندیده و منع کنند از کار ناپسندیده - و خدای راست نهایت همه کارها -

الغزیر شجر و حجر و طیور حتی که حشرات الارض همه مخلوق از ذکر خالق خود غافل نیستند

ع بذکرش هر چه بینی در خردش است **و ان من شئ الا یسبح بحمده**

و نیست هیچ شئی مگر آنکه تسبیح میکند به حمد او -

هر گیاهی که از زمین روید و وحده لا شریک له گوید - تو نیز باید خدایتعالی مشغول باش

که بے ذکر خدایتعالی بنده تار یک میگردد - هر گاه جماعتی مردم که ذکر خدایتعالی میکنند

گروهی از فرشتگان با رحمت الهی تعالی شانه برو محاصره میکنند - و خداوند عالم ذکرش در آن

۱۴
تفسیر
نویسند

۱۴
تفسیر
نویسند

۱۴
تفسیر
نویسند

۱۴
تفسیر
نویسند

۱۴
تفسیر
نویسند

۱۴
تفسیر
نویسند

که اول او لطفه ذلیل است از شکم تا بجز آمده از ریه بول دو بار آمده و آخر او میت متعفن

و خود حال نجاستین - و تکبر مکن که تکبر نمر او اوصفت قادت یر است

مرا و رارسد کبر یا و منی که ملکش قدیم است و ذاتش غنی و شیطان تکبر کرد و خوار و ذلیل شد

تکبر عز ازیل را خوار کرد و بزندان لعنت گرفتار کرد و لا تمش فی الارض

مرحاً انک ان تخرق الارض و لتبلغ الجبال طولاً کما کل ذلک مکان

سیئه عند ربک مکروها و لا تصعیر حدک للناس و لا تمش فی الارض

ان الله لا یحب کل فحشاً فخوراً و اقصی فی مشیک و اغضض من صوتک

ان الذین ینسبکون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین

مباش که من ولد فلانم که فردا کی قیامت از عمل نیک پرسند نه از نسب

المنت لله که نیازم به نسب نیست و انیک به شهادت طلبیم لوح و تسلیم را

بنده عشق شدی ترک نسب کن جامی که درین راه فلان ابن فلان چیز نه

تکبر

سوره زمر (۱۰۱)

سوره زمر (۱۰۱)

سوره زمر (۱۰۱)

سوره زمر (۱۰۱)

إِنَّ آتَاكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ۝ البتة مساوات تعظیم کن
ہر آئینہ گرامی ترین شانزدہیت خدا پر ہر گز ترین ہمتا۔ ہر آئینہ خدا وانا خبر و راست۔

اگرچہ فاسق باشند اولاد نبی کہ نیست بر را دینی پچ چون آئی منسوخ کلام اللہ است

الغزیر

موت بروش میکند خندہ پونی مینی کہ در چندین

مقابر و فرار خنتہ اندیر و جوان و اطفال شیر خوار۔ فَأَعْتَبُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ هَمِّ سِئِئَاتِهِمْ
پس عبرت گیرید اے خداوندان دیدہ۔

کردند و نعمتہا خور وند۔ ناگاہ شربت اجل چسپیدند و حسرت ہا بروند۔ كَلَّ نَفْسٌ أَنْ يَقْتُلَ الْمَوْتَةَ وَازْمَتْ
بر نفسی چسپندہ موت است۔

بنیادش۔ و عمل کوشش۔ و زوا و آخرتہ بر داریش۔ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِمَّا أَرْجَاكُمْ
اے مسلمانان۔ ہر آئینہ بعض از دواج شمشا

وَأَوْلَادِكُمْ وَعَدُوِّكُمْ فَاحْذَرُوا لَهُمْ ۝ بدنیاد دل نہ بندہ ہر کہ مرد است
و بعض اولاد شما دشمنان اند و حق شما پس بر سید از نشان

کہ دنیا سر بسر اندوہ دور و است پچ برو باری بگوستان نظر کن کہ دنیا شیر مردان اچہ کرد

غافل ز احتیاط نفس یک نفس مباحش ۶ شاید ہمین نفس نفس و اسپین بود پچ تا کی طلبی نعمت دنیا

حشم را پچ از دل چہ نہ اموش کنی خوف عدم را پچ ہر کس کہ دلش پاک شد از کلفت دنیا

میند بہ عیان در ہمہ جا۔ نوری قدم را پچ این دولت این نعمت این حشمت و شوکت ۶ ہند بہ یکجا کلا و شوم

سورہ (عجرا)

سورہ (شعرا)

سورہ (الانکابوت)

سورہ (غابن)

بے رحم و بے وفاست کہ با کسی از چشمِ ترحم نہ مگر سیت۔ دنیا سرائے

ترک است۔ این را و خطرناک طے نمودن و بہ وحشت خانہ یحییٰ ختن مسلمین دین دنیا

فانی و برین متیلیل زندگانی دل منہ۔ و ہرگز بران اعما و مکن۔ و با وراک احوال و اعمال

مذمومہ خود بسیار باید گریست و خندہ کم فلیضحکوا قالیلاً و کم یبکوا کثیراً

پس باید کہ بخندند اندکے و بگریند بسیارے

حجت زندہ ولی دیدہ گریان باشد ۶ شاید مژدگی دل لب خندان باشد ۵

تا نہ گری پفل کے جو شد لبین ۶ تا نہ گرید ابر کے خند و چمن

و ترا جہت خور و نوش و سیر و بازی و عیاشی و تحصیلداری و تعلقداری نیا فریدہ اند

مگر بنا بر عبادت (منیخواہم تعلقدار باشم ۶ اگر باشم بجاریا باشم) و ما خلقت الجن و الانس الا ليعبدوا

دینا فریدہ ایم جن انس اگر باری نگہ پرستند۔

خورون برائے زیستن و ذکر کردن است ۶ تو معتقد کہ زیستن از بھر خوردن است عجب

تا چند ب فکر دل خراش دنیا ۶ سرمایہ حسرت انعاش دنیا ۶ از دست مدہ شرافت اشرف خلق

ادنی تو مگر در تلاش دنیا ۶ اگر طالب دنیائی رنجور شوی ۶ و طالب عقبائی فردور شوی

یائے خطاب

یائے خطاب

رباعی

۴
سورہ زبور (۱۰۱)

۵
سورہ زبور (۱۰۱)

زین هر دو چو بگذری و مولی جوئی مژ سرتا به قدم نورشوی نورشوی - نور علی انور
روشنی افزوده بر روشنی

يَهْدِي اللَّهُ لِنُورٍ مِّنْ نُّورِهِ ۗ اِذْ جَاءَكَ مِنَ الْمَوْلَاةِ عَمْرٍَا تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِهَا وَهِيَ غَافِلَةٌ
راهِ نَمَائِدِ خَدَايَتَعَالَى بِنُورِ حِفْتِ خُودِ هَر كَرَامِي خُودِ هَد -

از حیات جاودانی برخورداری و آسایش تن نخواه که دنیا جائے آسایش نیست بلکه

جایی ز مایش است الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ كَيْفَ اَتَيْتُمُ عَمَلَكُمْ
آنکه آنست دید مرگ و زبیت را براسے اینکه بیازماید از شما کیت نیکو کار -

الدُّنْيَا مِرْسَعَةٌ اَلْاٰخِرَةُ دَرِيْنٌ نِّيَا اَنۡجِحُوْا هِيَ كَشِيْتٌ ثَمَرُهُ اَنْ دَرَانِ عَالَمِ
دنیا مزرعه آخت است -
خواهی یافت گندم از گندم بر وید جو ز جو که از مکافات عمل غافل مشو -

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيْئَةٍ و نیا دوروزه گذشته دگر آشتنی است

محبت دنیا سر مبدظا نا است -
گر اجا و دان مانند امید نیست پوکسی را نه بینی که جاوید زبیت - خرد مندی نیست

كُفْلَتُ بگذاری - و دل از دنیا برداری ز اذ عقبی حاصل کنی - الدُّنْيَا سَجْنٌ لِّلْمُؤْمِنِ
دنیا قیدخانه مؤمن -

وَجَنَّتِ الْكَافِرَةُ قُلُوبًا مَّتَالِ الدُّنْيَا قَلِيْلٌ و الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَاهُ
و جنت کافر است - بگو بهره مندی دنیا اندک است - و آخرت بهتر است کسی را که پروردگار کند

الْمَالُ وَالْبُنُوْنَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا و الْبَقِيَّتُ الصَّلٰحٰتُ خَيْرٌ
مال و فرزندان آرایش زندگانی دنیا است - و حسنات پابنده بهتر اند نزد یک

نور علی انور
روشنی افزوده بر روشنی

آنکه آنست دید مرگ و زبیت را براسے اینکه بیازماید از شما کیت نیکو کار -

محبت دنیا سر مبدظا نا است -

دنیا قیدخانه مؤمن -

و جنت کافر است - بگو بهره مندی دنیا اندک است - و آخرت بهتر است کسی را که پروردگار کند

عِنْدَكَ سَيِّئَاتِكَ تَوَّابًا وَخَيْرًا مَّا دُونِهَا وَآخِرَتِ بِهِمْ جَمْعٌ نَمِي شُونَد -

پروردگار تو از جهت ثواب خوب تر از جهت سزا میداشتن -

حَقَّتْ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحَقَّتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ ه

جنت بذیل تکالیف مخفی است و دوزخ بذیل شهوات - **اورده اند** که فریبه در راه واقع شده بود تا مترودین عند المرور از آن بقبضت نفس

وَنَفْسٌ يَرُدُّهَا خَيْرٌ وَبِرَاءٌ أَيْ كَمَا تَأْتِي بِعَفْوِنَا تَشُونَد و شتال به مشام خود پاکشید

اذیت پذیر

سبک بدر تا خندنی - قضا را صاحب دل روشن ضمیر را در آنجا گذر افتاد و فرمود که یا ایها الناس

فَضَلُّ رَاهِ اقْتَادَهُ رَا اَز ز بان حاش بیانی است که خالق عالم او را اولاً غداک لطیف و

پاکیزه پیدا نموده - تا آنکه او در شکم مخلوق فرورفت و تحمیل گشت آخر از بد بوئی ازان

تفر پیدا شده و نوبت با کراه رسید - درین صورت خواستگار انصاف است که

در میان ما و شما باعث این نفرت کیست - **اِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّاُولِي الْاَبْصَارِ**

بر آینه درین مقدمه بنده است خداوند ان چشم را

و باندن خن مال و متاع دنیا حریص مباش که بعد مرگ تو مالک مقسوم و عليك الحساب

مال تو تقسیم می شود و حساب آن بر ذمه تو باشد

وَحَلَّالٌ لِّهَا حِسَابٌ وَحَرَامٌ لِّهَا كَذَابٌ - **وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ** ه

و حساب مال حلال و عذاب مال حرام بدم است - و خدا زودکننده حساب است -

سورة صافات

سورة نوره

سورة نوره

اگر حیات نباشد جهان چه کار آید **العزیز** دعویٰ انا ولا غیر ی بگذارد و خود را مثل

مردہ انکار **۵** ما اگر از سر من و مائی نہیم ڈ ہچو نے سر بر خطِ نالی نھسیم۔

رغز ما گوئیم ز اسرارِ قدم ڈ نکتہ ما خوانیم از لوح و قلم ڈ باب و مساز خود گر خفتے

ہچو نے من گفتنیہا گفتمی **۶** **لے** اِنَّا كَمْ مَيِّتٌ **۷** **لے** مَوْتُوْا قَبْلَ اَنْ تَمُوْتُوْا **۸**

ہر آئینہ تو خواہی مرد۔ پیش از مردن بمیرید۔

عیب است بزرگ بر کشیدن خود را و وز جملہ خلق برگزیدن خود را و از مردک دیدہ باید ہو

دیدن ہمہ کس را و ندیدن خود را **۹** بر تہو و تکلف نام شروع مکن۔ **۵**

از طلا و نقرہ گر سازند گنبد اغینا **۱۰** بر سر گورِ غریبان گنبد گردون بست

آورده اند کہ خلیفہ مارون رشید با آنکہ قصور مرتفعہ بوقلمون داشت

با حداثت عمارتی بی ستون خورنق **۱۱** رونق کہ فراتر از ہمہ باشد و در بلندی سہر بر آسمان

بر او نہ شد ہمت برگاشت **۱۲** رفعتش بر تر از گمان بودہ **۱۳** آسمان زیر آسمان بود

در نہنگام نبائے این محلِ عظیم البنیان رسیع الشان از اقطارِ عالم سامان مصالح

بنیاد

لے
مردہ (از سر)

لے
نام تھری فیض النبی
ساختہ نمان
بن شدہ۔

فراہمی آمد تا چون بیکہ مجموعہ مستقیم و قدر ریفیع وید طولامی ہارون راست و بلند و دراز
۳ ۲ ۱ ۳ ۲ ۱

و بر آستغاثہ خرگاہ بے ستون آسمان استوانہ سرفراز بود رسید۔ شہرت آن در فوا

اقتادہ مردم دور و نزدیک بیدار آن شتافتند و آن را اعجوبہ روزگار یافتند تا

بھلول دانانیزہ تماشائے آن رفت و بمعائنہ سراپا آن چون مردم

خردہ بین غور و تامل در گرفت ہر دو سرچوہ مذکور یکے بعد دیگرے گرفتہ بغرہ تکبیر

در حرکت آورد۔ اما تھر یک میمانہ آن دستگاہی نداشتہ گوزور تمام بکار برد۔ مردم

از چگونگی تھرک و سکون پرسیدند فرمود کہ ہر دو سرچوہ طالب دین و دنیا بودم

آخر بدعائے دلی مستفید و کامیاب گشتم چون نوبت آزمائش تھرک جنبش میمانہ چوہ

رسید خواستم کہ از آن سرمایہ دارین حاصل کنم آوازی از چوہ بگو شتم رسید کہ ۵

گر خدا خواہتی وہم دنیا رودون ۴ این خیال است و محال است و جنون۔ باز از چوہ

از کمالاتِ حالش در یافتم کہ با وجود آنکہ چوہ بے بیش نیستی سبب چسبیت کہ شرف ^{المنقائت}

مشاق دیدگوشته با پخش گفت راستی حسنه ندارم نه پری ام نه حورم لیکن بشیوه راستی

جواب

که دارم منظور ام **ه** راستی موجب ضای خداست بکس ندیدم که گم شد از روست

هُدًى وَذِكْرَى لِّلْأُولَى الْأَلْبَابِ **ه** العزیز اعتقاد باید کرد که ایصالِ ثواب
برای آونون و پند دادن خداوندان خسرو را -

بر طریقه مسنون حق است و وعای زندگان اموات مومن را و صدقه و خیرات بجهت

شان با طعام و استقاء عام از آنکه جاری باشد - یا منقطع و اجداث بقاع النحر و البرمثل
خورانیدن - نوشانیدن
نقائات نیک

پل و مدرسه و مسجد و سرا و غیره نافع است اما اولی آنکه **ه** برگ عیشی بگور خویش فرست

بفرستد که تو پیش فرست و سوال منکر و نکیر و سنجیدن کردار ما بندگان بر روز جزا

حق است و پلصراط بر روئے دوزخ نهند - تمام خلایق را از آنجا بگذرانند و جنت

و دوزخ و حوض کوثر و فرشتگان و کتب سماوی و کرامات اولیا و شفاعت

نمودن انبیا و اولیا و علما حتی اولاد خود که در صغیر سن میرند و صورت حسن خاتمه از

پروردگار تعالی شانه و عذاب قبر کافران و بدکاران را و هر چه خبر دوتی ماصالی علیه

بار باره در ۳۳۳
سوره زنون

والہ وسلم از علامات احوال قیامت ہمتی است و معراجِ پیغمبرِ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بتجلیِ ہر دو ربیاری

بر آسمان تا مقامیکہ خدای تعالیٰ خواستہ حق است و شریعت و صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کامل ترین شریعت ما۔

و دین و ماسخ و نبیہا و امت و بہترین امتہا و یاران و بہترین امتہا است صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و پیچ کسرا

بشخص لعنت نباید کرد الا انکہ نبص معلوم شود کہ (مثل فرعون) کافر و مردہ ہمچنین کسی قطعاً ہستی نتوان گفت

سوا عشرہ مبشرہ و غیر ہر دو حق کسانیکہ خبر صادق بشارت ادا اند و اہل قبلہ اکافر نشاید گفت ہر کہ برادر

دینی خود را بجا فر خطاب کند در صورت غیر مستحق بودنش این کلام بر قابل عاید میگردد و هیچ عاقل و بالغ تا وقتیکہ

عقل و حواس او پر جا باشد بر تہ نہ رسد کہ حکام دین تکلیف شرع شریف از وساطت گردود (اورودہ) اندک

مردند نا حضرت پیرستگیر می الدین جیلانی رحمۃ اللہ تا دوازده سال در بیابان و در مجاہد نفس و ریاضت

نن شاغل و بمشاق فوق العادۃ با اختیار قیام و صیام عامل بود و بتجلیات بر آن حضرت یافتی و ہر

و نکات معرفت را بمکاشفہ دریافتی شبہ در حالت جذب و شوق نورے بر آن حضرت نظر

شد کہ ہمہ بیابان مستفی و مستنیر از ان گشت و ندا آمد کہ اے محبوب حق و اے

ضیا پذیر نورگیر

حضرت شاہ عبدالعزیز
محدث دہلوی اور
اخبار الانار می کتاب
تاریخ اقطاب سنی
نور گویند کہ بوس
ان دن و جن بیابان
می جویند

مقصود مطلق از میان خلق برگزیده و از مخلصان برجیدہ تکلیف شرع را از تو برداشتم و بعضی

عنایت بنا صیہ حال تو نقشِ اِعْمَلْ بِمَا شِئْتَ فَانْفِدْ عَفْوَتُ لَكَ

کن هر چه خواهی پس بدستی که بخشیدم ترا -
گناہت - آنحضرت با سماع این ندا گفت - اِحْسَا اِيْهَا الْمَلْعُوْنَ -

دور شو اسے مردود

لا اِجْرَ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ - تا آن نور مبدل بظلمت شد

نیت برگشت از بدی و نیت توانائی بیکدیگر بعد از خدا کے بلند و برتر -

و شیطان پیش آنحضرت آمد و پرسید که چون دہستی کہ آن ندا ندا کے شیطان بود تا بد

کلمات تسکیم شدی فشر بود آن را کہ عیان است چه حاجت به بیان است تکلیف

شرع ہر گاہ از مرسلان کہ مالکان شرع اند ساقط نمی شود تا بہ استتبعان چه رسد -

گفت ز سہ خوش نصیبی کہ از خدیقہ من رستی ببا اولیاء کہ از ولایت سرفراز بودند

مگر

از زمین فریب گمراہ کردہ بودم پس اتباع شریعت لازم و حتمی است کہ ہمیشہ حال

واجب

ساقط نمی شود) و در پس ہر مسلمان اگر چه صالح نبود نماز جایز است و در حالت

مستی و بیہوشی اگر کسی کلمہ کفر گوید کافر نگردد و گناہ ہائے کبیرہ مومن را از ایمان

خارج نکند و سوال حق تعالی که در دنیا چه کردند حق است و ائمه اربعه ^{علیهم السلام} برحق و

حقی و شافعی و مالکی و حنبلی

در روشگانی فقه ماجور و مشاب اند- و از دلائل کلامیه و تدقیقات فلسفیه خود را

کلام عقلی کلام باریک منطق

در ورطه حیرت و تذبذب میفکن و بر عقاید اسلام و قواعد عدالت و بر طریقه سنیّه

اہل سنت و جماعت قایم و ثابت قدم باش و سلامتی ایمان در میان بیم و امید است

و تصدیق منجان و کاهنان در خبر غیب کفر است و نیز می خوردن را جایز و ناستن

و تبارستن یا ایها الذین آمنوا انما الخمر و المیسر و الالانصاب و الالاکم رجس

اے مسلمانان جز این نیست که نمر و قمار و نشا نهائے محبوبان باطل تیره هائے فال پلید است

من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلکم تفلحون و انما یرید الشیطان ان یوقع بینکم

از کردار شیطان است پس اجتناب کنید از او تا بود که شمار تنگ نشوید جز این نیست که میخواهد شیطان که باندازد در میان شما

العداوة و البغضاء و الخمر و المیسر و یصدکم عن کراه الله و عز الصلوة فعل تمهون

و دشمنی و ناخوشی بسبب نمر و قمار و بازو و شمار از یاد خدا و از نماز پس ای احوال شما باز ایستادید-

روزی یهودی بگریخت حضرت علی کرم الله وجهه رسید و عرض نمود

که بعثت و نشتر و ظهو و حشر قابل اعتبار نیست و نه پیش عقلا تصدیقش بپایه ثبوت می رسد

محض امر خیالی است پس دنیا جا عیش و عشرت و مقام خوشی است- بخورد و بنوش

ع
سورۃ المائدہ

یا میان ایشان مودت کرد و دروغ مصلحت مہینہ بہ از راستی فتنہ نگیز

آوردہ اند کہ شیخ شیوخ ما حضرت محبوب بجان غوث صمدانی سید

عبدالقادر جیلانی رحمۃ اللہ علیہ با سترضا و استجازتِ مادرِ مشفقہ خودش در ایام طفولت

بغرض تحصیلِ علمِ دینی بمراد قافلہ بارادہ بغداد بر آمدند۔ بہنگامِ ترخیصِ والدہ ماجدہ

آنحضرت چہل دینار کہ از ترکہ والد ماجد حضرت مدوح بود زیر بغل در جیبِ آستین

قباد وختہ وصیتتی نمود کہ ای جانِ مادر تا آنکہ باشی راسخ باش۔ و بجز رہت گوئی

صرفِ دروغ گوئی۔ بعد طے شدن منازلِ قافلہ مذکور بمقامِ خطرناک کہ کہیں گاہ قطعِ الطریق

در اہرنان بودند و آمد۔ قضا را سیہ درونان از این حال خبر داشتہ بر سر قافلہ قناد

و بر مالِ مردم تاخت آورده بگی بغارتیند۔ الحکم اللہ حضرت مدوح از دستِ آنہا نجات

و مالش محفوظ شدہ رہنے از آن میان پیشِ حضرت رسیدہ بدریافتِ مقدارِ

موجودہ شان پرداخت۔ چون سینہ آن روشن ضمیر ہرچو آئینہ صفائی میداشت

از کیفیت دینار مطلع نمودند آن تیره باطن کو چشم - بر راست گوئی و بر سادگی مزاج شان

متعجب شده محو گشت و راه منزلِ خودش گرفت تا بدگیر شرکائش از این حال خبر نیانده

آنها کی بعد دیگرے برائے آزمائشِ خدمتِ حضرت رسیده از موجودگی دینار با

مستفسر شدند پیر روشن دل از حالات آن کما حقہ بلا کم و کاست چنانکه بشخص اولین

بیان فرمودند همچنان بسوال دیگران ہم برداختند کہ حرفی غلط حسب فرمان و وصیت

مادر شان از زبان بر نیاید - بر اندام شان نیز لرزه افتاد به عجب و حیرت تا مہ بر منزل گاہ

خود رفته بقتیم مالِ عنینت مصروف شدند - درین آوان سرخیل آنها با سماع حالات

عجیب و غریبہ بہ پرسید کہ مالِ جملہ مردمانِ قافلہ بدست افتاد یا چیزی از آن هنوز باقی است

گفتند جوان سپرے را دیدیم کہ صورتش همچو خورشید تابان و درخشان است - از موجود

دینار ما واقف نموده - احتمال بردروغ و استہزا کردہ نظر بایش نکردیم - واز دست

تقص دینار نجات بخشیدیم - جملہ قطع الطریق حسب فرمانِ خسریل خود آن خوش سپر

پیش او گرفته بودند تا آنکه سیاه را تخمین دینار ما که در جیبِ بخل خود میداشتند بدستش

تحویل نمودند- آنها دست بدندان شده و سر در گریبان انداخته در مدحش زبان رانند

فی الجمله سرخیل مذکور باز جانب حضرت مخاطب شده عرض نمود که ما عارت گرانیم قطع الطریق

پیشینه ماست- چرا افتاد حال کردی- و مال منحنی با پیش نمودی- ارشاد فرمود که برگفتی و نصیحت

مادر عزیزم عمل کردم تا کار از دست نرود- و از جاده صداقت متجاوز نباشم- چون این

شنید برترسید و بر کردار خود نادم گشته عرض نمود که تو از گفته مادر خویش برگشتی و اے

بر حال ما که خلاف حکم احکم الحاکمین عمل میکنیم- غرض بردست مبارک حضرت مدوح

تو برگرد و همه اسباب غارتیده را بر دمان قافله و نیز مال پیرستگیر باز داؤد- تا آنکه

حضرت مدوح با قافله مع انجیر به منزل مقصود رسیدند **زهی کرامات**

و خرق عادات که در آن صغرسنی دل عالمی مسخر نمودند تا دور میان اسلام فریقی است که

از فضایل و بزرگی شان منکر و بغض وافی میدارد- و فریقی هست که روایات بے دلیل

و بغیر ثبوت بیان کرده عوام را گمراه و بر آن حضرت اتهامات میکنند و فریبی هست که بر جاوده

مستقیمت قایم و فضایل حقه را قایل است درین امر طول کلامی مقصودم نیست خدایتعالی

هر که را خواهد راه صواب نماید - يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ اَمَّا اَزْجَاوُ

راه می نماید هر که را خواهد بسوسه راه راست

اعتدال متجاوز مشوع - ع که حفظ مراتب نکنی ز ندیقی کُلُّ حَبِيبٍ بِالْأَلْفِ لَهُ فَرَسٌ حُونَ

بسه گروهبی یا پنج نژاد ایشان است شادمانند

روزه حضرت شیر خدا علی مرتضی کرم الله تعالی وجه بیان فرمودند که

العزیز

با کسی کار نیک و بد درین عالمی نکرده ام - آهنا عرض نمودند که یا امیر المؤمنین اگر با دیگران

بد کردی هر آئینه خیری کرده باشی - باز سوی یاران مخاطب شده اصراراً فرمود که خیر

باد گیران کردم و نه کار بد انچه کردم متعلق از نفس خود است بمصدق

اینکه من عمل صالحاً فلنفسیه و من اساء فعلیها اه العزیز از حضرت تعان
هر که بکند کار نیک پس نفع او راست هر که بد کاری کند وبال بر دیت.

حکیم منقول است که من از چهار صد کتب پنج امر برداشتم - سه یادداشتی و دو فراموش

کردنی - انچه یادداشتی است مرگ - و خدا - و کسیکه با تو احسان کند - انچه فراموش کردنی

۴
سوره (العزیز) (تفسیر)

۴
سوره (العزیز) (تفسیر)

احسانے کہ باکے کردہ باشی۔ و بدی کسیکے باتو کردہ باشد۔ **العزیز** بگذرا امور خلق

کہ ہی گذر و بحال خود۔ و مباشرت مغالی از تفکرات و اعتراضات بر امور قضا و قدر زیر که در

طرقه العین خدائے جلشانه تغیر میدد از حالی بحال دیگر۔ پس اعتراض و تفکر تو بیجا خواهد بود

چشمزدن
 (وَلَا تَقْفُ مَا لِكُلِّ بَدِيْعٍ زِيْرًا كَمَا زَمَانَةٌ عَيْنِ سَيِّتِ خَدَائِعَالِيْ اِسْتِ
 و مژدے چیزے کہ ترا دانش آن نیست -

لہذا بقضا و قدر راضی باش۔ ہر نیکی و بدی کہ بتو رسد از خدایتعالیٰ و ان -

سزشت مابدست خود نوشت ۴ خوشنویس است و نخواهد بد نوشت

وَالْقَدْ سَخِيْرَةٌ وَشَرِيْعَةٌ مِّنْ اِلٰهٍ تَعَالٰی فَلَنْ يَّجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا وَّلَنْ يَّجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَخْوِيْفًا

خیر و شر تقدیر از خدایتعالیٰ است۔ پس نخواہی یافت آئین خدا را تبدیلی و نخواہی یافت آئین خدا را تغیر۔

۵ ہرگز ندے رسد ز خلق مرنج پاک کہ نہ راحت رسد ز خلق مرنج۔ اگرچہ بندگان را نیز تقدیر

قدرتے و اختیارے دادہ اند کہ بر آن کار میکنند و ثواب نیکی و عذاب بدی یابند

اما از نیکی خدایتعالیٰ راضی بود و از بدی نہ۔ اگر طاعت کنی تو نقیص از خدایتعالیٰ

وان۔ و اگر گناہ از تو صادر شود و بنفس خود شمار کن ۵ نیکی و بدی کہ در نہاد شہرت

۵
 صفحہ ۳۵
 ۵
 مکرر (تغیر) نہیں
 مکرر (تغیر) نہیں

۵
 مکرر (تغیر) نہیں
 مکرر (تغیر) نہیں

شادی و غمی که در قضا و قدر است ؛ با پرخ مکن حواله کاند ر و عشق

چرخ از تو هزار بار بجیایا ره تراست **الغریز** تعظیم کن علماء را

که تعظیم اہل علم کامل سازد ایمان را۔ و استہزائے شریعت کفر۔ و امانت کسندہ علم خم

خدا و رسول است۔ علم دین بیا موز کہ عمل جاہل مقبول نیست۔ علم دین فقہ است تفسیر

ہر کہ خواند غیر از این گرد و خمیث ؛ چون دانستی عمل کن کہ علم بی عمل۔ و عمل بے علم چنانکہ

باید متوجہ نمید ہد عالم بے عمل کورسیت مشعلہ دار علم را ہرگز نیابی تا نباشد شش خصا

حرص انہر ہم کامل جمع خاطر کل حال ؛ شفقت استاد باید ہم سبق یابی علم

لفظ را تحقیق خوانی تا شوی مرد و کمال ؛ انکس کہ بداند و بداند کہ نداند

اسپ طرب خویش بر افلاک دونا ؛ انکس کہ بداند و بداند کہ بداند

انہم خوک لنگ بمبزل برساند ؛ انکس کہ نداند و بداند کہ بداند

در جہل مرکب ابد الہم ہر بماند۔ **فمن انصر فلنفسہ ومن عنہ فاعلمہا**

پس ہر کہ میناشد پس نفع آرد او ہر کہ نا مینا مہ نہیں یان برود۔

علم و عمل

سوزہ دانعام

وَمَنْ كَانَ فِيهِ مِنْ آلِ الْكَافِرِينَ فَهَذَا مَثَلٌ يُقَالُ لِلْكَافِرِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا

سوره بقره (۱۰۵)

و هر که باشد در دنیا کورسے وے در آخرت نیز کور است و خطا کننده تراست راه را -
و از تعلیم و مطالعه چند کتب ضروریه قانع مباش و حتی الوسع در تالیف و تصنیف

و گیر خود را مستعد و آماده مدار - و همت بر گمار که چیز بکار آید بضمنش از معاینه دیگر

نسخجات مستفید و مستفیض باشی - و از تفهیم و وقوف مضامین تازه سواد عظیم و

و مهارت کلمی حاصل کنی - بجلافش از مشغله و فکر سخن سنجی و موشگافی محترز باش
لا یعنی

که تو ضیع وقت و تخلیه و ماغت نشود و بکارت نخورد - كَلِّمْ يَعْزِلْ عَلَى شَأْنِكَلَيْهِ
هر کسی کار میکند بر طریقه خود -

سوره بقره (۱۰۵)

الشُّعْرَاءُ كَلَامٌ مَجْنُونٌ حَسَنٌ وَقَبِيحٌ فَبُخِ الْعِزِّ مِمَّا
شعر کلام است بیهوده و بیهوش و قبیح او بیخ -

شکوته

مومن میگویند کسیکه با وضو باشد شیطان از او میگریزد - ما دامیکه مومن با وضو باشد

خدایتعالی او را دوست میدارد - وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ
و خدا دوست میدارد پاک باشندگان را -

سوره بقره (۱۰۵)

مکن - مسواک را از یک وجب زاید مدار - و از جانب عرض مسواک کنی نه از
بالشت عرض دندان

شکوته

طوش - و استعمال مسواک فواید کثیره دارد - بجمه آن دو رکعت نماز با مسواک برابر است

بابت نماز کعت بے سواک) الخ ہر گاہ وضو کنی متوجہ قبلہ شوی بعد تم آن نظر سوی آسمان کنی و

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ سَيِّدَنَا مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ

گوہی میدہم کہ نیست هیچ معبود مگر اللہ تعالیٰ او یکتا است و شریک او دیگر نیست گوہی میدہم کہ محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) بندہ و رسول اوست
بخوان ثواب بسیار یابی و این دعا خوانی کہ اَللّٰهُمَّ كَمَا طَهَّرْتَنَا بِالْمَاءِ فَطَهِّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ
خدا یا چنانکہ ما را آب پاک کردی همچنان از گناہان پاک کن۔

چون برین دعا اومت کنی بہشت دروازہ بہشت بر او کشادہ شود و خدا تعالیٰ گناہان می بخشد

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ

اے مسلمانان چون برخیزید بسوئے نماز پس بشوئید روی خود را و دستہائے خود را تا آرنج
وَأَمْسُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ
و مسح کنید سر خود را و بشوئید پایہا خود را تا نشانیگ۔

برسد۔ در آنوقت سخن مگو۔ جو اب اذان سنت است آنچه موزن میگوید تو نیز جواب آن

وَبُوتِ حَتَّىٰ عَلَى الصَّلَاةِ وَحَتَّىٰ عَلَى الْفَلَاحِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ جَمَاعًا

بعختم اوان بن جماعاً۔ اَللّٰهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدِّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ

اے مالک این طلب کاملہ و رحمت قائمہ ہستی
اَسْتَسِيْدَنَا مُحَمَّدًا وَابْنِ مَرْثَدَةَ وَابْنِ مَرْثَدَةَ وَابْنِ مَرْثَدَةَ وَابْنِ مَرْثَدَةَ

بدہ نزار محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) را وسیلہ و پنجش اور افضلیت و درجہ بلند و برانگیز اور اہم مقام
محمودین الذی وعدتہم و اذرفنا سئلتمہ یوم القیامۃ انک لا تخلف المیعادۃ الخ
محمود کہ وعدہ کردہ تو او را و نصیب کردان ما را شفاعت اور وزایامت بدہ شہید تو علان خواہی کرد و وعدہ را۔

سورہ بقرہ (۶)

مشکوٰۃ صفحہ (۱۱)

مشکوٰۃ صفحہ (۱۱)

مشکوٰۃ
منوره (۱۹)

رباجاعته نماز هر نفس گزاردن افضل است و آخر وقت مکروه چون آواز اذان

فرض ارحم تعاقبت قول فصل سول صلی الله علیه وسلم

بگوش تو برسد کارهای خود بگذار - و به نماز مشغول شو - و نماز را بروقت باد آب و شیرا

بجا آر نماز بشرایط چون برق تابنده با آسمان رود - و نماز بکراهیت با آسمان راه نیابد - با

بروئی گزارنده برزنند - بوقت نماز از جمیع اندیشه اول خود را پاک ساز - و با خشوع

و خضوع ادا کن و یقین دان که خدایتعالی ترا می بیند - و نماز بغیر حضور قلب نفع نمی دهد مشغولی

پاره از گوشت در پهلوی تو بزرگتر داند ورق از خوی تو پاره آن گوشت را دل خوانند

مشکوٰۃ
منوره (۲۰)

استین بر بیدلان فسانده پد در دولت بیتابی بسمل کجا پد دل که در معنی دولت آن دل کجا

بسیج مشکل نیست جز نیچاک دل عجل حیران است در ادراک دل

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ؕ اِلَّا مَنْ اٰتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ ؕ

روزی که فائده ندهد مال و فرزندان و لیکن صاحب فائده آن بود که با در پیش خدا دل بی عیب را

لَا يَصْلُوْنَ اِلَّا بِحُضُوْرِ الْقَلْبِ ؕ نماز خواص همین است الصلوة عماد الدین

نیست نماز مگر بحضور قلب

و مدار دین بر نماز است - نماز بارگرا ن است - اگر از عهدۀ نماز بر آیدی - هر چه

مشکوٰۃ
منوره (۲۱)

مشکوٰۃ
منوره (۲۲)

بر تو آسان شود - الصلوة مع حراج المؤمن - آندہ - فرق میان مؤمن و کافر صرف نماز است
نماز مسجد حراج مؤمن است -

(کیکے سے نماز عمدتاً ترک کند اور انہدیب امام شافعی زجر نموده شود اگر توبہ نماید بہتر والا واجب القتل)

مردم از بے نمازی نفرت میگیرند - و از بے نمازی خوک بہتر است - نماز را ہرگز ترک

سَبَّاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ آثَرِ السُّجُودِ ۝ بوقت نماز نظر بسجدہ گاہ خود کن و لو بہر ض
نشانی صلح ایشان در روی ایشان است از اثر سجود -

حضور قلب فی الحال ترا حاصل نباشد - امید است کہ آئندہ خدا تعالیٰ خواہ بخشید

و کم از کم بوقت تکبیر تحریمہ حضور قلب کافیت - و لے پنجگانہ نماز را ترک کن

از قضا و اہتر و ان - علی الخصوص نماز در میانی را سخا ہد ار اگر چه در نماز وسطی مثل شب

اختلاف است لیکن راجع عسرت حافظ الصلوات والصلوة الوسطی وقوموا لله قانتین ۝

تقید کنید بر ہمہ نماز ہا در نماز میانہ یعنی خصوصاً نماز عصر بایستد بر آغوش نماز بردار
باید کہ نماز پنجگانہ بگذاری و حفاظت آن کنی - و بر بے نمازی سخت وعید ما وار د شدہ

بعده نماز فرض ۳۳ مرتبہ - سُبْحَانَ اللَّهِ ۳۳ مرتبہ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۳۳ مرتبہ اللَّهُ أَكْبَرُ ۳۳ مرتبہ
غلا تعالیٰ پاک نتروتا لای شاطحات لای شاطحات خدا بزرگ است

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ بخوان - و بعد ادا می نماز دستہا بزوار و در عابکن کہ اکیفا نماز من متبول گردان
از خدا آمرزش بخوانیم -
خدا یا

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

وَقَالَ رَبُّكَ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّي أَنَا رَبُّكُمُ الْكَرِيمُ
گفت پروردگارشاد ما این بجناب تا قبل که دعا شمارا -

إِنِّي قَرِيبٌ مِّنْ مُّجِيبٍ ۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعٌ الدُّعَاءِ ۗ وَدَعَا بَعْدَ نَازِلَتِهَا
هر آنکه در دعا نشنید پس بپایان دعا - هر آنکه چون دعا شنیده دعوات

وَرَسَانِ بِأَنَّكَ إِذَا قَبِلْتَهُ فَكُلِّمْتَهُ وَأَمَّا
در سان باش که یا قبول درگاه شد یا نه - و مایوس مشو و امید قبول بدار
نا امید نشوید از رحمت خدا - هر آنکه خدا

يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ رَابِعِي
می آمرزد گناهایان را همه یکجا - هر آنکه خدا همانست آمرزگار مهربان

بَارِئٌ مِّنْ عِبَادِكُمُ الَّذِينَ يُدْعُونَ إِلَهُكُم مِّثْلَ دُعَائِكُمْ
گر کافر و کربت پرستی باز آید این در که ما در که نو میدی نیست
صد بار اگر تو به شکستی باز آ

چون نماز ادا کردی در هر فعل و حالت از یاد رازق و آفریننده و آمرزنده ما غافل مباش
فَوَيْلٌ لِلنَّفْسِ الْفَاسِقِ ۖ كَلِمَاتٍ يُدْعَىٰ بِهَا وَيُؤْتَىٰ بِهَا
پس وای سرسخت و لاف زاکر و دگر و اندازید در کرون خدا انگر و در گمراهی آشکارانند -

فَوَيْلٌ لِلنَّفْسِ الْفَاسِقِ ۖ كَلِمَاتٍ يُدْعَىٰ بِهَا وَيُؤْتَىٰ بِهَا
فرو میرود و تمجیحات است در آن کلام الله و چون بر می آید معنی ذات

در آن کلام الله نگاهدار - که او تعالی شانه روزانه بر ما بحساب احسانات

يَسْأَلُكَ عَمَّا تَعْمَلُ لَوِ كُنتَ تَعْلَمُ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
میکند هل جزاء الاحسان الا الاحسان
نیست جزا نیکو کاره مگر انعام بسیار

احسان هست و لے با خدا تعالی احسان نمودن از طاقت بشری دور - و امکانی ندارد

سوره بقره (۲۱)
سوره بقره (۲۲)
سوره بقره (۲۳)
سوره بقره (۲۴)
سوره بقره (۲۵)
سوره بقره (۲۶)
سوره بقره (۲۷)
سوره بقره (۲۸)
سوره بقره (۲۹)
سوره بقره (۳۰)
سوره بقره (۳۱)
سوره بقره (۳۲)
سوره بقره (۳۳)
سوره بقره (۳۴)
سوره بقره (۳۵)
سوره بقره (۳۶)
سوره بقره (۳۷)
سوره بقره (۳۸)
سوره بقره (۳۹)
سوره بقره (۴۰)

سوره انفاس (۱۰۸)

اَنَّا زِيَادٌ مَحْسِنٌ حَقِيقِي خُودِ غَافِلٍ نَبُودُنِ عَيْنِ عِبُودِيَّتِ اسْتِ فَاذْ اَقْضَيْتُمُ الصَّلَاةَ

پس چون نماز تمام کر وید
فَاذْكُرُوا لِلّٰهِ قِيَامًا وَّ قُعُودًا وَّ عَلٰی جُنُوبِكُمْ فَاِذَا اطْمَآنْتُمْ فَاَقِمُوا الصَّلَاةَ

پس یاد کنید خدا را ایستاده و نشسته و بر پهلو و پیش
پس چون آرامیدید بر پا کنید نماز بر پا
اِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلٰی الْمُؤْمِنِيْنَ كِتٰبًا مَّوْقُوفًا اَللّٰهُمَّ يَا مُجِيبُ الْاَحْوَالِ حَوَالِ الْبِحْسَنِ حَوَالِ الْاَدْوَالِ
هر آئینه هست نماز بر مومنان فرض وقت معین کرده شده۔ اے خدا اے برگرداننده حالات برگردان حالات ملاحظی
و در روز جمعه غسل سنت است غافل مباش که شب جمعه و روز جمعه مورد رحمت الهی است

تعالی شانه۔ وعبادت بعبود حقیقی مشغول باش۔ و درود شریف بکثرت بخوان و صلوة ابیح

هم ادا کن۔ و سوره کهف قرأت نما تا از فتنه مسیح و جال امین باشی و هر گاه مسجد داخل نشی

اولاد و رکعت نماز تحیت مسجد ادا کن و نیت اعتمکان بساز و سوائے۔ قَالَ اللّٰهُ وَقَالَ الرَّسُوْلُ

فرموده خدا و فرموده رسوله
سخنی از امور دنیاوی بزبان میار۔ هر که در مسجد سخن گوید حناتش پا مال میگرد و چنانکه

آتش۔ هیزم را می خورد۔ تا مدتیکه در مسجد بلا تکلم در انتظار نماز باشی گوید در عین نماز بود

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا نُوْدِيَ لِيُصَلُّوْا مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلَيْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ

اے مسلمانان چون خوان داده شود برای نماز برو جمع۔ پس سعی کنید بسوی یاد کردن خدا و بگذارید خرید و فروش
ذٰلِكَ الْخَيْرُ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ وَاذْكُرُوْا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُوْنَ
این بهتر است شمارا اگر میدانید۔ و یاد کنید خدا ایتعالی را بسیار تا شمارا ستکار شود۔

سوره انفاس (۱۰۸)

العزیز

لیاقت و قراءت سوره با وظایف مطول میخواهند و نیز دعا پس این موجب اذیت مقتیدان

است و نماز تہجد بخوان که نماز تہجد بسیار فضیلت دارد۔ **تَجَافَى جُنُوحَهُ عَنِ الْمَضَاجِعِ**

یَدْعُو زَكَاةً وَأَسْأَلُ عِزًّا عَزَّ وَجَلَّ ایتعالی بر پیغمبر ماصلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرض گردانیده۔ در باب سنت

می خوانند پروردگار خود را تہجد **وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَجَذِّبُهُ نَافِلَةً لَّكَ** و نماز تراویح سنت موکده و چون نماز با باد

اداکردی۔ افضل آنست که تا بر آمدن آفتاب از مصلی خود برخیزی بعد بر آمدن آفتاب و رکعت نماز

اشراق بگذاری و نماز ضحی نیز بگذاری که در آن فضایل کثیره است و نماز عید

و کسوف و استسفاست و نماز جنازه فرض کفایه و بے وضو داخل مسجد مشو۔ و دو رکعت

رکعت نماز تحیتہ المسجد و بعد الوضو سنت است در حالت حدیث کبیر قیام در مسجد

هر وقت که داخل مسجد شوی هر وقت که وضو کنی۔ **العزیز** استغفار بسیار بکن

که استغفار محو گرداند تقصیرات۔ **وَاسْتَغْفِرُ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنَّا إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ**

و آمرزش طلب کنید از خدا۔ هر آینه خدا آمرزنده مہربان است

منہج جامعہ اسلامیہ
مکتبہ دارالعلوم
لاہور
پارہ دوم
صفحہ ۱۳۰
تقریباً

خواندن سنت است **فَإِذَا قُرَأَتِ الْقُرْآنُ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ**

پس وقتی که خواهی قرآن خواندن پناه طلب کن بحد از شیطان رانده شده -

و در ابتدای سوره **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** خواندن هم سنت است و کوشش سعی

نما در ادائیگی حروف تا از مخارج شان ادا کنی **وَ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ تَنْزِيلًا** قرآن را مثل

در تریل کن قرآن را بواضح خواندن -

نفس کعبه مشاهده و معاینه نمودن عبادت است **مُحَدَّثَاتٍ** سراپا و های قرآنی

چه دلبر اند که دل می برزند **پهانی** و بے وضو مسرت آن کن **لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ**

که دست نیرساند بان مگر پاک گرد

و بر نکات و معنی اش نگاه دار - و برو عید از قهر کبر بای پناه جو و زونخ هر سان باش هر

از دوزخ ترسان باشد - او را خدا تعالی از آتش دوزخ خلاص دهد - و برو عده های از خدا

خواهان بهشت باش - **إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْلِفُ الْمِعَادَ الْعَزِيزُ** با وضو بخواب

بدستیکه خدا ایتما خلاصت می کند و عده را

که روح مومن بعرشش میرود - و بعد نماز خفتن - پیش از خواب

آیت **الْبُدْنِيِّ** تا **وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ** بخوانی - و در عقبه بخواب

و او بلند و بزرگ است

آیه کرسی

و دست راست زیر روئے خود بگذار می - و چون از خواب برخیزی

سوره بقره (۲)

سوره بقره (۳)

سوره بقره (۴)

سوره بقره (۵)

سوره بقره (۶)

سوره بقره (۷)

الحمد لله الذی احبانا بعد ما اماننا و اکیه التورۃ یا سبحان الله

شکر خدایتعالی است که او ما را بعد مردن زنده کند و بجان او است رجوع - خدا پاک است
بگو و دست خود را در هیچ طرف آبه مینداز - تا آنکه سه مرتبه از انشوی زیر آهنگ

در منام دست تو بجا بود **العزیز** آخر شب بیدار باش که آنوقت رحمت آبی است
خواب

تعالی شانه هر که در آنوقت در خواب است - از رحمت خدایتعالی محروم است -

صبح صادق مرهم کافور دارد در عیال ۴ اگر علاج زخم عصیان میکنی هشیار باش

تو در خواب غفلت هستی و خدایتعالی بیدار - لا تأخذها سِنَّةٌ وَّ لا نَوْمَةٌ
نگیرد او را غنودگی و نه خواب -

پس میان نخته و بیدار محبت چگونه تواند شد - لهذا همواره سحر خیزی عادت کن از

و عاغل منشین ۵ هر کان سعادت که خدا داد بجا نطق از او در شب تا رود عا سحری بود

هر چند که در در درومی افزاید - و در مندم می نماید - مثل مار و دم بریده و مردمک

مار گزیده پیچ و تاب میخورد ۵ کجا روم حکیم حال دل کز او گویم ۴ که گشته ام ز غم و جور روزگار ^{ملول}

۵ مراد دست اندر دل اگر گویم زبان سوزد و پا و گردوم در کشم ترسم که مغز استخوان سوزد

۴
شکر خدایتعالی
۴
شکر خدایتعالی

۴
سوره زبور (۲۱)

۵ از آن گریبان است چشم من که از لوح وجود خود به بشویم نقش خویش و صورت آن یار بر بندم

مگر اینقدر دانم که دعای هنگام در و مقبول و مدعا زود حصول میشود. یارب دعا من خیر این است

خسر ما برسول کن و این عار اقبال کن

عید کسان بغیره شوال میشود و عید من آن زمان که بنیم حال دست و پا است مقصد جان و مطلب دل

مطلوب دل از در تو حاصل و مشکل تو چه آسان و آسان بغافل مشکل و ای فراق تو یار دیرینه

غم تو غم کسار دیرینه و درد تو همان هر روز و داغ تو یادگار دیرینه

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَتِي

ای پروردگار من الهام کن مرا که شکر این نعمت تو کنم که انعام کرده بر من و بر پدر و مادر من

وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

و الهام کن که بجا آیم که از شایسته که خوشنود شوی بان و در آرم بر رحمت خود و زوره بندگان شایسته خویش -

۵ ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست و در حضرت کریم مناچه حاجت است

جان جهان نماست ضمیر منیر دوست و اظهار احتیاج خود آنجا چه حاجت است

۵ چون کل منبش ما خاک در که تو بود و کجا رویم بفر ما از این جناب کجا

سوره زمر

۵ آنجا که لطف شامل خلقِ کریم‌نست و جرمِ گزشته عفوکن و با جرمِ پیرس ۵
 دل‌گفت و صالش بدعا باز توان یافت و عمرسیت که عمرم همه در کار و عارف ۵
 دست از طلب ندارم تا کار من برآید و یا جان رسد بجانان یا جان زتن برآید
 ذوقی چنان ندارد بے دوست زندگانی و بے دوست زندگانی ذوقی چنان ندارد ۵
 آنچه از بارِ غمش بر دل مسکین‌نست و برود دل ز من و از دل من آن نرود ۵
 شنیده ام سخنِ خوش که پیر کنعان گفت و فراقِ یار نه آن میکند که بتوان گفت ۵
 گر یک شب بے دست من افتد بخار من و مشکل بود که دانش از کف رها کنم ۵
 دی‌گفت طیب از سر حسرت چو مرادید و مہیات که در دو تو ز قانونِ سفارفت باعی
 تا طن نبری که از جهان میترسم و از مردن از رفتن جان میترسم و مردن چو حقیقت است از آن ^{نست}
 چون نیک‌ترستم از آن می‌ترسم و ۵ رسیده مرده که آیام غم نخواهد ماند
 چنان ماند و چنین نیز هم نخواهد ماند و یقین می‌پندارم که هم درین نزدیکی دعای ما
 زندگی نکردم

اثر آید- و سرین بر آن در آید- آمین ۵ يَا بَنِيَّ اللَّهُ أَلَسْتُ بِعَلَيْكَ

روضه مقدس

إِنَّمَا الْفَوْزُ وَالْفَلَاحُ لَدَيْكَ ۖ بِسَلَامٍ آمَدَمُ جَوَابِمُ دَه ۖ مَرْمِي بِرَدْلِ خِرَابِمُ نَه

بس بود جاہِ احترام مرا ۱۰ یکِ علیک از تو صد سلام مرا ۱۰ زاری من شنو تحکم کن

گریه من نگر تبسم کن ۱۰ لب بجنیان پے شفاعت من ۱۰ منکر در گناه و طاعت من

الغریز محبت سه قسم است - اولاً مثلِ درد که تکلیف میدهد و ایند امیر ساند

و آن محبتِ ما سوا الله است - دوم مثلِ دار و که تلخ است دفع مرض - گاه بگاہ

ضرورتِ آن می افتد - سوم مثلِ غذا که بغیر آن گذیرے نیست - پس اگر تو

با خدا تعالی و رسول مقبول علیه الف الف صلوة و سلام - اعلیٰ ترین محبت مثل غذا

(که بدون آن رستگاری نیست) بدل داری ایمان تو کامل است - و اگر

قسم دوم مثلِ دار و نمیداری از حسن خاتمه تومی ترسم - هر قدر که محبت

میداری - همان قدر یادش می کنی - مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا كَثُرَ ذِكْرُهُ

هر که محبوب دارد و پذیرد بسیار می کند ذکر او

ع چراغِ خانه دل روئے یار است ۵ دانه چون اندر زمین پنهان شود
 بعد از آن آن سرسبزستان شود قطعه ای از کرمت امیدوارم ۶ جز در حمت تو کس ندانم
 رحمی کن و دستگیر من شو ۶ برتست حواله جمله کارم رباعی یارب تو کرمی و رسول تو کریم
 صد شکر که هستیم میان دو کریم ۶ ما را چه عنیم روز قیامت باشد
 سلطان چو کریم آمد و دیوان چو کریم ۵ حبرم ما پیشه رحمت تو هو است
 در هوا پیشه مستقیم کجاست رباعی شاهزکرم بر من دلش نگر ۶ بر حال نخسته دلش نگر
 هر چند نیم لایق بخشایش تو ۶ بر من منگر بر کرم خویش نگر رباعی با رحمت تو من از گنه نشتم
 با توشه تو زرنج ره نندیشتم ۶ گر لطف تو ام سپید روا انگیزد ۶ یکدوره ز نامه سیه نندیشتم
 مشومی بر کجا آب روان حضرت بود ۶ گریه من باعث رحمت بود
 نه که نالان است بیش از چو نیست ۶ چو نال دل ننال خوب نیست
 تا نگرید کودک حلوا فرودشش ۶ بحر بخشایش منی آید بوجوشش

ع
سوره زمره
انفک
ع

ادْعُوا رَبَّكُمْ خَوْفًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۝ وَأَدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۝
یا کنید پروردگار خود را زاری کنان پوشیده از مردمان بر آئینه او دوست ار از گذرندگان را - و بیستید او را ترس و امید
إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ۝ وَأَذْكُرْتَابَكَ ۝ وَفِيكَ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۝
هر آینه نجشایش خدا نزدیک است از نیکوکاران یاد کن پروردگار خود را در ضمیر خود بزاری و ترسکاری و یاد کن
وَدُونَ الْجَهْرَمَنِ الْقَوْلِ بِالْغُدُقِ وَالْأَصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْعَافِينَ ۝
پروردگار خود را بکلام پست ترا از بلند آوازی با داد و شش با نگاه و مباحث از غافلان -

خیال کن

مذبح می شوند چون آنها را عموماً عادت سحر خیزی است - او تعالی شانه در تو اذیتنا

خیله خیر و برکت داده - با وجودیکه ماده اش یک یاد و بزغاله می زاید و همیشه کر و با موجود

می باشد خوشتر آن باشد که سر و لب بران بگفته آید در حدیث دیگران

و بگلاش

تحفیف تولید سگان را بنحو ابیدگی دم صبح - سبب است بین ماه

آن بھر دفعه چهار و پنج پنج تولد می دهد و کسی این را نمی خورد - با وجود این تعداد سگ

بمقابله گوسفندان هیچ نیست حضرت لقمان سپهر نصیحت فرمود یبسی لا یكون الذرک الیمنک

ای سپهر در من باشد مرغ زیرک از تو

الغریز

حرمت مادر و پدر خویش نگاهدار - در رضای اینها رضای خدا تعالی دان

ع
سوره زمره
انفک
ع

و با ایشان در کلام هرگز خشونت و درشتی مکن - **وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا** اِمَّا يَبْلُغَنَّ

وکنید با پدر و مادر نیکو کاری اگر برسد

عِنْدِكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَاتَنْقُلْ لَهُمَا أَثْقَالَ وَلَا تَهْرَبُهُمَا

نزد یک تو بکلان سال کی از ایشان یا هر دو پس گوا ایشان را آن و بانگ مزین
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلَ الْكِبَرِ مَاءً وَانْخِفْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ

بر ایشان و بگو با ایشان سخن نیکو - و پست کن بر ایشان بازوی تو اضع را از جهت مهر با آن
وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا پس از مردن خامه اعمال میشود - اما
د بگو اس پروردگار من بجشای ایشان چنانکه پرورش دهنده مرا در طفولت

عمل ستم کس که ثواب و نتیجه آن پیوسته برقرار می ماند - **أُولَئِكَ أَقْوَامٌ** دوم تعلیم

علم - سوم اولاد صحیح که جهت مادر و پدر خود دعای خیر به کنند

فَإِنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا هَدَىٰ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكَ بِوَكِيلٍ

پس هر که راه یافت جز اینست که راه یافت بر خود - و هر که گمراه شد جز این نیست که گمراه میشود بزبان خود و بنیتم من بر شما نگهبان
مَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا هَدَىٰ لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا

هر که راه یابد پس جز این نیست که راه مییابد بر نفس خود - و هر که گمراه شود پس جز این نیست که گمراه میشود بر نفس خود
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ **الغیر** ز میس را بغیبت یاد کن
و نه بردار هیچ بردارنده بار گناه دیگرے -

که غیبت از زنا بدتر است - و نیکی با راحو سازد - غیبت آنست که پس

پشت کسی عیب او بیان ساز نمی شخصی عرض کرد که یا رسول الله صلی الله

سوره بقره (۱۵۱)

سوره بقره (۱۵۱)

سوره بقره (۱۵۱)

علیه وسلم اگر درو آن عیب باشد فرمود عیبی که باشد ذکر او غیبت است چنانکه

درو نباشد بهتان کردی براو همت ساختی - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا هَكَذَا مِنَ الظَّنِّ

اے مسلمانان! احتراز کنید از بسیاری گمان بد

إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِتُّوُّوْا وَكَأْتَجَسُّوْا وَلَا يَغْتَبُّ بَعْضُكُمْ بَعْضًا هَذَا أَحَبُّ

هر آئینه بعض بدگمانی گناه است و جاسوسی نکنید و غیبت نکنید بعض شما بعض را - ای دوست میا
أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ هَذَا وَأَتَعَاوَنَ لَهُ إِنَّ اللَّهَ يَأْتِي

کسی از شما که بخورد گوشت برادر خود که مرده باشد پس متنفر شوید از او بی تردید از خدا که تحقیق خدا از توبه پذیرد هر با

العزیز از نامحرمان چشم بدوز که نظر بسوئے نامحرم بدتر است از ترکش

زهر الواد بلیس - وَأَمَّا يَدْعُونَكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

و اگر سوسه اندازد ترا از جانب شیطان سوسه اندازنده پس بنا طلب کن از خدا هر آئینه بشنوا

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا هَذَا قُلُّ لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ

و نزدیک مشوید زنا هر آئینه و بی حیائی است بد را هی است - بگو مردان مسلمان که پوشند چشم خود را

وَيَحْفَظُوا أَعْيُنَهُمْ هَذَا ذَلِكَ أَنْ كَلِمَةُ هَذَا إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ هَذَا

و نگاه دارند شرکگاه خود را این پاکیزه تر است ایشانرا هر آئینه خدا خبردار است آنچه می کنند

وَقُلُّ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَعْضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ هَذَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ

و بگو زنان مسلمانانرا که پوشند چشم خود را و نگاه دارند شرکگاه خود را - او با شماست هر جا که باش

وَاللَّهُ مِمَّا تَعْلَمُونَ بَصِيرٌ هَذَا **العزیز** کهن جامه خویش پیر استن

و خدا با آنچه می کنید بینا است -

مطلب
به از جامه عاریت خواستن آنچه خواهی از خدا تعالی بنجوا و از غیر او چیزی

سوره زمر (۳۹)

سوره اعراف (۷)

سوره زمر (۳۹)

سوره زمر (۳۹)

سوره زمر (۳۹)

وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ
وچگ زیند بخدا دست خداوند شما۔ پس نیکو خداوند است و نیکو مددگار است۔ ہر کس نے خدا تو انفا غالب است
وَإِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝ اگر تو فتوحی حلال رسد و مکن۔ بقدر
و خدا سے روزی دید ہر کرا میخو اہلے حساب۔

احتیاج خود قناعت کرده تتمہ محتاجین و مستحقین را بدہ۔ چیزیکہ حلال بی سوال رسد

دادہ خداست سے یارب تو چنان کن کہ پریشان نشوم ۶ محتاج برادران خوششان نشوم

بے منت مخلوق مرا روزی وہ چہ تا از ورتو برد ایشان مُرم سے یارب در خلق تکیہ گاہم کنی

محتاج گدا و پادشاہم کنی ۶ موی سیہم سفید کردی ز کرم ۶ باموے سفید رو سیاہم کنی

و آنچه خوری از کسب خود بخور۔ ہر کہ از کسب دیگر لقمہ خورد۔ او در ثواب عبادت

شرکاب شود ۶ یک نان جوئی نصیب تو شود نیمی بخور۔ و نیمی دیگر بقرابدہ۔ خدایتعا

نمی پسند کہ تو سیر باشی و فقیر گر سنہ سے نیم نامے گر خورد و مرد خدا ۶ بذل درویشان کند

نیمی دگر ۶ نیم نان بستاند و صد جان دہد ۶ آنچه در و ہمت نیاید آن دہد

وَمَنْ يَخُلْ فَلَا مَا يَخُلْ عَنِ نَفْسِهِ ۝ العزیز لقمہ کسب حلال بدت
و ہر کہ بخل میکند جز این نیست کہ بخل ہی کند از خویش

۴۴
بازار روزی
سورہ انفصاف
۴۴
بازار روزی
سورہ انفصاف

۴۵
شکوہ صفو (۲۴)

۴۵
بازار روزی
سورہ انفصاف
۴۵
شکوہ صفو (۲۴)

و از حرام و شبهات دور باش - هر طاعتیکه از قوت حلال کرده شود - مقبول - و از قوت حرام

مردود - اگر یک لغت از حرام یا مشبه بجرام خوری - تا چهل روز نظر رحمت تو نمیرسد

و حلاوت عبادت نمی یابی - فَكُلُوا مِمَّا زَكَّاهُ اللَّهُ حَلالًا طَيِّبًا وَ لَشَرُّكُمْ

پس بخورید از آنچه خدا روزی داد شمارا حلال پاکیزه - و شکر کنید

بِعَمَلِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ آيَةً تَعْبُدُونَ پیغمبران علیهم السلام و دیگر ارکان دین کسب حلال بر نعمت خدا اگر او را می پرستید -

اختیار کرده بودند - اکثر اهل دیار ماکسب و حرفت را کسر خود میدانند - و نوکری را

فخر - حالانکه معامله بالعکس است - همانے بد روزگرا شود حاصل مرد

وز کوزه بشکسته دم آب سرد با ما مور کسے دگر چسپا باید بود تا خدمت

چون خودی چسپا باید بود - و علاوه بر آن در بسیاری از نوکری خلاف شرع امور

واقع میشوند و حرام - و اگر پیشه ملازمت اختیار کنی - خیال دار که در آن خلاف

احکام الهی حکمی نباشد که بر آن ترا عمل کردن افتد - وَمَنْ لَوْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ

و هر که حکم کند با آنچه خدا فرود فرستاده است

فَأُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ و هو عیدی است سخت - و عمل موجب اوبار دنیا است

پس ایشانند نامعتقدان -

شکر صفا (ص)

سوره زلزال

سوره زلزال (۹۰)

ویک سبب وبالِ آخرت۔ اول ملازم را خلاف حکم بالادست خود عمل کردن دوم

بیمار را خلاف رائے طبیب حُسن۔ سوم مرید را خلاف حکم مرشد راه پیمودن

دست زن بردامن صاحب دله و بگو که آسان گردودت هر مشکلی ؛ لیکن تجبت

بالادست ظالم ملازمت مکن۔ **اللَّهُمَّ لَا تَسَلِّطْ عَلَيْنَا جَارًا شَقِيكًا** واز علاج

خدا ایجا بشق را بر ما مسلط نهد ما۔

طبیب نادان بر پرہیز۔ نیم طبیب خطر جان مشہور است۔ و بردست پر مخالف

شرع شریف بیعت مکن۔ و نیم مرشد خطرہ ایمان است۔ ای بسا ابلیس آدم و ہست

پس بھر دستے نباید داد دست۔ و مرشد کامل و حاکم عادل و حکیم حاذق بدست آرد

ورنہ بالعکس نتیجہ ظاہر میشود۔ منت منہ کہ خدمت سلطان ہمین کنم

منت شناس ازو کہ بخدمت بداشت و بر بلا ہا صابر باش۔ اگر بر بلا صبری کنی

بلا از تو دفع گردد۔ و کفارہ گناہ تو شود۔ صبر تلخ آمد ولیکن عاقبت

میوہ شیرین و ازو پر منفعت۔ **الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ** یا ایھا الذین امنوا صبر کنید فرحت است۔ اے مسلمانان

مشکوہ منقولہ (۲۵)

۴
بارگاہ (۲۵)
سورہ (تغیر)

اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿۱۵۷﴾ خداوند عالم

مدجوید در تحصیل ثواب آخرت بصبر و نماز - هر آئینه خدا با صابران است

بسیج مرضی را خلق نفرموده که دوایش پیش از مرض نیافریده باشد لیکن بی حکم او دوا اثری

۱۵۷ از قضا سرنگبین صفر افزود ۴ روغن بادام خشکی می نمود ۵ چون قضا آید طبیب آبله

آن دوا در نفس او گره شود ۶ هر فرد بشر که بشدت مرض و تکلیف دیگر مبتلا باشد چون

برگ درختان گناہش میریزد پس لازم است که در شداید مرض و تکلیف گوناگون صبر تحمل و شکر

وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَكْفُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّيَ عَنِّي كَرْهًا

و هر که شکر گزاری کند پس جز این نیست که شکر گزاری میکند بر افع خویش هر که ناپاسی کرد پس پروردگارش بیازگرم کننده است

۱۵۸ و بر نعمتها شکر کن - در شکر اندرش فریذ نعمت - وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ

و هر که شکر کند پس جز این نیست که شکر میکند برای نفع خود

۱۵۹ همیشه در اسباب دنیا موازنه و مقابله خود از آنکس مکن که از تو کمتر باشد نه از شخص

برتر تا در آتش رشک حسد نسوزی و کفران نعمت مکنی - وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنُنَا إِلَى

و کشائے دو چشم خود را بسوی

مَا مَتَعْنَا بِهِ أُزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتَنَهُمْ فِيهِ ﴿۱۶۰﴾

آنچه بهره مند ساخته ایم با آن جماعت را از ایشان از قسم آرایش زندگانی دنیا تا مبتلا کنیم ایشان را در آن

۱۶۰ و جناب سعدی شیرازی رحمة الله علیه فرموده که روزی بر بے کفشی خود گریستم شخصی را

۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰

دیدم که پائے نداشت شکر ایزد تعالیٰ بجا آوردم که مرا از پا محروم و معذور نداشت

وَأَشْكُرُ إِلَىٰ وَلَا تَكْفُرُونَ هُ وَأَشْكُرُ وَنِعْمَتِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

و سپاس گویند مرادنا سپاسی من نکنید۔ و شکر کنید بر نعمت خدا اگر اورا سے پرستید اگر شکر نعمت کنی خدا تعالیٰ نعمت را بر تو زیادہ کرواند۔ اگر کفران نعمت کنی در عذاب

اہی گرفتار شوی۔ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ

اگر شکر کنید زیادہ دہم شمارا د اگر ناسپاسی کنید۔ ہر آئینہ عذاب من سخت است
ایگزیر پیشہ قناعت اختیار کن۔ قناعت کنجست غیر فانی۔ و از فقر و فاقہ

شکایت مکن کہ درجہ تو کم میشود۔ و فقر میراث پیغمبران علیہم السلام است و خاصہ

خاندان نبوت۔ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

اے مردمان نیاز مند ایند بسوئے خدا و خدا دست بے نیاز ستودہ
ہ بوقت تنگدستی آشنا بیگانہ میگردد و صراحی چون شود خالی جدا پیمانہ میگردد

قطعہ پس زانو نشین و غم بہودہ مخور۔ پو کہ ز غم خوردن تو رزق نگر و کم و بیش

چون از این کوشش بیفائدہ سودی ندہد پو پس میازارد دل خود ز غم ای و راندیش

مکن ز غصہ شکایت کہ در طریق ادب پو براحتی نرسید آنکہ ز حمت مکنشید

سورہ بقرہ (۱۲۸)
سورہ بقرہ (۱۲۸)
سورہ بقرہ (۱۲۸)
سورہ بقرہ (۱۲۸)

سورہ زکات (۲۱)

وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنَّمَا الْعُسْرُ بِسُرِّهَا

دخا تو مگر است و شما محتاجید - پس زیرا که هر کس به تنه شوری آسانیت - البته متصل و شوری آسانیت
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَمُ الْغَضَبِ الَّذِي أَسْفَرْتُم بِهِ

پدید خواهد آورد و خدا بعد از تنگدستی آسایش را -
گوش بند و چشم بند و لب به بند و اگر نه بینی سحر حق بر من نخبند - و زبان خود در انجا به از بسیار

اگر چه همه راست باشد بجز ضرورت سخن مگو - تا آنکه کسی نه پرسد هیچ مگو - آنچه گوئی

مختصر و با معنی مگو - نقصانات گویائی از مطالعه کیمیائی سعادت حجت الاسلام بدان

سخن بسیار گفتن دل را میراند - إِنَّ كَثْرَةَ الْكَلَامِ يُقْبِلُ الْقَلْبَ الْعُرْزَ

گفتگوهای بسیار دل را سخت میکند -

خرج باندازه دخل کن - بر احوال آنکس بیاید گریست تا که آمد بود نوزده خرج بیت و او هر سال

مکن که بپلاکت میکشد - إِنَّهُ لَا يَجِبُ الْمُسْرِفِينَ وَلَا يَشِدُّ مِنْ تَبَذُّرٍ إِنَّهُ

هر آئینه خدا دوست نمی دارد از حد گذرندگان را و اسراف مکن اسراف کردنی

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

هر آئینه اسراف کنندگان هستند برادران شیاطین - و هست شیطان به نسبت پروردگار خود ناپسند

العُرْزُ این عالم - عالم اسباب است برائے بهبودی دارین سعی کن ب

دوست و پاشده کامل مباشش - و نه بر سعی خود غره کن - بر توکل زانوی شتر به بند

سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)

سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)
سوره زمره (۳۹)

خَيْرَ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ - اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۵

بهترین مردم کسی است که نفع رساند مردم را - هر آینه خدا دوست میدارد و نیکوکاران را
اِنَّ اللهَ لَا يُضَيِّعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۵ - باده نوشیدن و هوشیار نشستن سهل است
هر آینه خدا ضایع نمی کند مرد نیکوکاران را -

گر بدولت برسی مست نگر دی مردی ۵ فروتنی است دلیل رسیدگان کمال

که چون سوار بمنزل رسد پیاده شود ۵ خدام خود را بدگویی و خدمت ناقابل برداشت

مفرمانی ع یارب مباد کس را مخذوم بے عنایت - که خواجگی مسلم با دست

تعالی شان اِنَّ الْحُكْمَ اِلَّا لِلّٰهِ ما همه بندگان او ایم - هر که رحم نکند رحم را نشاید
نیت حکم مگر خدا را

رحم بر بدان ستم است بزنیگان ۵ من تو پرورد و خواجه ما شایم ۵ بنده بارگاه سلطانیم
بوسلطان میدانم

احیانا از خد تنگارے تقصیرے سرزند عفو منمائی - ع

خواجہ آنست که باشد غم خدمت گارش ۵ چوب آب فرومی نبرد حکمت ۵

شمرش آید ز فرو برون پرورده خویش ع در عفو لذتیت که در انتقام نیست

نواخته را نباید انداخت - تا عفو تو عفو کند و اِنَّ اللهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ۵
و هر آینه خدا عفو کننده آمرزگار است

سوره بقره (۲۰)
سوره بقره (تفسیر)
سوره بقره (۱۱)
سوره بقره (۱۱)
سوره بقره (۲۰)
سوره بقره (تفسیر)
سوره بقره (۲۰)
سوره بقره (تفسیر)

۵ دولت جاوید یافت ہرگز کہ کونام زیست
 کہ عقبشش ذکر خیر ز بندہ کند نام را

عَنْ مَنْ اِنْكَسَرَ وَذَلَّ مَنْ اِسْتَكْبَرَ ۵ خود را واقع نباید نہا
 عزت یافت آنکہ عز و ورزید دولت یافت آنکہ غرور کرد۔

و بچشم کم نباید دید تا بر تہ تو ان رسیدہ کی قطرہ باران ز ابرے چکید

نخل شد چو پیناے دریا بدید ہ کہ جائیکہ دریاست من کیستم ہ اگر او بہت تھا کہ من مستم

چون خود را بچشم حقارت بدید ہ صدف در کنارش بجان پرورید ہ سپہرش بجائے رسانید کا

کہ شد نامور لو لوے شاموار ہ بلند سی بدن یافت کو پست شد ہ ذہنیستی کو گفت تا بہت شد

تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِيْنَ لَا يُرِيْدُوْنَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ وَلَا خُفَاةً ۵

این سداے باز پسین مقر۔ نی کیسم آزاہ اے آمان کہ نمی طلبند تکبر در زمین و نہ خفا و
 دور اظہار خوبی و کمال خود مجوش۔ بلکہ در اخفائے آن بکوش۔ کمال و خوبی ہچو جو اہر

کانے با وجود اخفائے خود پوشیدہ نمیتواند بود و عاقبت از حنیض پستی با وج عزت

و قدر جلوہ خواہد نمود لعل کو بود مختلفی در کان ہ شد سمر انجام زیب تاج شہان

حاصل کلام اگر بہ ثروت و حکومت برسی از پرداخت و تواضع

۴
 سوز و غم

حالِ عجزہ و ضعفِ غافلِ نباشی و تا امکانِ بصلاح و رفاهِ ماتحتانِ جد و جد بکار برسی

مَا دُمْتَ تَحْفِظُهَا يَنْزِدُ عَلَاؤُهَا ۖ وَالْعَكْسُ فَانْظُرَايَ ذَلِكَ أَحْوَابُهُ

چند آنکہ پستِ غالی نفس را مرتبہ اش زیادہ مسکروں گے۔ دگر نہ برعکس شود۔ بہین کہ کہ ام حالت بہتر است
آوردہ اند کہ حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ در عہدِ خلافتِ خود با آنکہ منہیان

دیگر بر گماشتہ خود را نیز بر آن داشته کہ شبہا و ظلمت تنہا بنفسِ نفسِ گردیدنیہ طلبیہ

گشتے۔ و از ہر کوچہ و برزن و محلہ و شیمین برگزشتے۔ تا با استعلام و استخبار مسکر
دانستن خبر گرفتن

معمول را متروک فرماید و معروف متروک را معمول نماید و مظلوم را از ظالم رہاند
نکات شریع حکم شرعی

و داد شکش از جفا کارستاند شبے گزرش بخرابہ افتاد۔ دید کہ بیوہ زبے بیچارہ

با جگرے پر خون و دلے صد پارہ خستہ زیر درختی نشستہ است و بصورت

در دالود آواز غم آمو د بفریاد و نالہ الجمعیت میان جسد و سال خود و بھوئی می نمود

و بھتہ تسکین آہنا بلطایف اخیل مصروف بود کہ اسے جانانِ مادر ببینید کہ برہ

بالائے اچاق است۔ مادر را بے آرامی شمشاق است۔ اندک راحت بیاید

و تا طبعِ نجو ابید حضرتِ عم کہ این شنید بہر وقتِ اور سید و حالِ پرسید آن در نما

فاقہ زدہ در شورشِ حال و ضحرتِ طبع کہ اغلب درین صورت پیدا میشود نسبت
شورش

بخلیفہ نفرین ساعتِ سب و شتم آغاز نہاد و گفت و آبر او بر خلافتش کہ یا
دشنام ایضا

از غر باندارد۔ و خبرے از در ماندگان نگیرد انیک کہ بر ما صورتِ فاقہ رو نمود

جز صدائے الجوع تا بوطاقتی ندریم۔ من برائے نمائش و بغرض تسلیِ طفل

خرد سالِ خود آتش زیر دگِ خالی میزنم تا اطمینانِ خواطر آنها گردد۔ وومی

سکوت و زبیدہ نجو اب بروند و مضطرب الحال نشوند۔ چون آنها را باز از

بیداری بعالمِ اضطراب می یابم برائے و بجوئی آنها ہمین لطایف الحیل کا میگیر

و نیاگذشتنی و گذشتنی است انشاء اللہ تعالیٰ برو حساب دستِ من و دامنِ خلیفہ است

ندانم کہ فردا بروئے حاکمِ حقیقی جلتناہ نجاتش بچہ عنوان میگردد۔ دلِ حضرتِ عم

از سخنش سخت تر بتاثر گشته بان ترن و نہر نمود کہ درین خصوص خلیفہ را قصور نیست

تو از بیچارگی و مصائب خود خبرش نکردی - زن گفت که چرخ خلیفه بارگرا ن خلافت را
بر عهده خود گرفته است خبر گیری ضغفا تعلق بذات اوست - قوت آن کو که دین
عالم پریشانی و سخت جانی تا بدار الاماره خلیفه مع اطفال رسیده با ظهار حال خود
در آیم حضرت عمر با سماع سخنش آب در دیده گردانید - و فوراً راه خود پیش گرفت - و در سب
آرد و نمک و انگشت و تابه و دیگر اسباب ضروری اکل و شرب محمول کرد - غلامی خوا
که پیش بیوه برد و سپارد - امیر المؤمنین فرمود که ای کس ما برادر قیامت تو نمیتوانی برداشت
بگذار بار خود من خود می برم - خود آن سبد بر سر خود گرفته پیش بیوه روان شد و با ستر ضاع
خاطرش بدست خود نان تیار کرده زن و بچگانش حواله نمود - زن بعد فراغ و سیری بدست
برداشت و گفت که جامه خلافت بر حسبت میزید - خدا در جزای این لطف و مرحمت
ترا خلیفه بسازد - و قایم مقام فاروق شوی حضرت عمر فرمود که خلیفه را از علم غیب آگاهی
نیست و نه خلیفه الوقت را دار الاماره است پیش خلیفه برو و با ظهار حال خویش بر پرداز

تا به تہیہ سامانِ معاش تو ہمت برگارد۔ و وجہ کفایت مقرر دارد۔ زن حسب فرمودہ حضرت ع

عازم شہر مدینہ گشتہ چون خلیفہ الوقت را دید شناخت و تبرسید و ہر اسان شد کہ

در دل خود اندیشید کہ وائے بر عظم و حیف بر بے صبوریم کہ من از فقر و فاقہ دیروز عثمان

از دست دادم۔ و از آتش گرسنگی سوخته نسبت امیر المومنین زبان راندم۔ ندانم کہ امروز

خلیفہ با من چطور پیش می آید۔ خلیفہ با دراک پریشانی زن مذکورہ تبسم کرد و با بجلہ در اہم چند

از بیت المال بغرض پرورش مقرر فرمود تا آنکہ پس از وے بنام اطفاش جاری بانی

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿۱۰۱﴾ ریزہ نانِ رحمت دار کہ فرود آیات

ہر آمینہ ہست در قصہ ایشان پندے خدا و ندان خود را۔

کابین حوران بہشت ہمین است ﴿۱۰۲﴾ چون خوابی کہ تزویج کنی۔ این امر مطح نظر باشد کہ

بقدر امکان زن از تو در مال۔ و جمال۔ و کمال۔ و سال۔ کمتر باشد۔ و بقرارداد دہسہ

حسب استطاعت خود و تبرک رسوم مروجہ و بموجب شرع شریف منا کحت نامی

و حقوق زوجہ را کہ ہفت اند۔ اولاً اینکه او از فعل مذموم زوج را محترز دارد گویا مانع

۱۰۱
سورہ البقرہ (۲۲۱)
۱۰۲
زندگی خود را ہمدان

آتش دوزخ باشد. دوم خازنه و نگهبان نقد و جنس شوهر خود است. سوم طباطباعت
از هر گونه طبع و با انواع نچت و زیر سیر و متلذذ میدارد. چهارم دایه اولاد و اطفال است. پنجم
خیاطه است که دخت ملبوسات تو و اطفال تو میسازد ششم خادمه است. که بروقت کار
بکارش میخورد. و در تهیه اسباب آسایش جسمانی و راحت روحانی مستعد و آماده میباشد
هفتم مونس و مهوا خواهد بست که در رنج و راحت زوج خودش دایما شریک میباشد
حفاظت کنی. و رزق پشیمان شوی و زین بردو قسم است. منانه. و اتانان مختصر تعریف منانه اینکه
غرور مال خود کند. و مال زوج را هیچ ولاشی داند مختصر توصیف اتانان اینکه هرگاه شوهر خود را ببیند
او از خود ضعیف کند. و بیمار نماید. و حیلله های انواع و اقسام در میان آرد و غیره
و بدکارترین زن همان که از خاوند خود بدل رضا مند نباشد. از دیدار چنین زن هر ساعت
تاریکی موت بنظری در آید از زن بد در سراسر مرد نکو با هم درین عالم است دوزخ او

الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض
مردان تدبیر کارکننده مسلط شده اند بر زنان بسبب آنکه فضل نهاده است خدا بعضی آدمیان را بر بعضی

۴
تذکره زینهار

از خوشنود نشود **العزیز** هر کاریکه کنی دانسته کن از نادان جهان و در باش همیشه با ایشان هرگز مباش

همیشه تو از توبه بیدار تا تر عقل و دین بفزاید و نیکنامی خواهی اول بابدان صحبت مدار

خود پسندی جان من بان نادانی بود هیچ هرگز انیت و لایق صحبت نبود - صحبت تاثیر دود

الضُّبَّةُ مَوْتٌ وَكَانَ سَاعَةً هـ پس نوح بابدان نشست و خاندان نبوتش گم شده
صحبت اثر کند اگر چه یک ساعت باشد

صحبت صالح ترا صالح کند و صحبت طالح ترا طالح کند قطعه صحبت نادان بسین کوره آهنگران

ورنه و دهن از خوشی شعله رسد گیمان و صحبت نام ترا بطلد عطار دان و زورنه دد عطر خوش

لیک سدی آن بگر اتفاق نشینی - جز سخن نپند و نصیحت چیز دیگر گو شاید هدایت تو موز گردد

أَدْعُ السَّبِيلَ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ هـ
دعوت کن یعنی مردمان را بسوی راه پروردگار خوش باش و پند نیک مناظره کن با ایشان بطریقی که مینکست
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ هـ
هر آینه پروردگار تو داننا تراست بکسی که گمراه شد از راه او و او داننا تراست بر او یا بان

و هر کاریکه کنی در و مشورت نما که حق تعالی فرموده - وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ هـ
و مشورت کن با ایشان درین روزگار

و بکارها استخاره کن از احادیث صحیح ثابت است مَا خَابَ مَنْ اسْتَحَارَهُ هـ
یعنی خراب نشد هر که استخاره کرد

سوره زمر

سوره زمر

عبرانی در اوسط

صحن (صحن صحن)
صحنی (صحنی صحنی)
از حکم نوری

لله من سعادة ابن آدم استخارته الله ومن شقوته تركه استخارته الله نظم
از سعادت اولاد آدم استخاره کردن است از شقاوت او ترک استخاره است از خداست
در بارگاه حضرت سلطان سخن گوید و در کوی اختیار بدست بان به ازل برین چه گوید همان بود که تا مشورت بد

سخنی دل بان و بدل هرگز با تو چه شد پیشیار باش در کف دل هم عنان به بیرون بخلق بر این خلق باش

کس ابسوی از درونی نشان مده به صد نرسین و از پی کجرف میرود و خاموش باش مان سهر خود

را مکان مده به الهم خیر لی واخذ لی و لا تمکنی الی اختیار می ده شبلی سوال کرد در بارگاه کرب
خداوند از طرف خود اختیار عنایت کن و گذارم با اختیار من

منصور را بدچار اداوی ای حکیم به منصور بود واقف سراسر دست و دست به هر کس که از فاش کند

این سمرای اوست و بر سخن بزرگان از باب حقوق گوش دار و از مصلحت سخن بزرگان

دور باش سخن شنیدن بیخ دولت العزیز المؤمن لیکدغ من صبح مرتین به

مرد دیندار از یک سوراخ دو مرتبه گزیده نمی شود -
اعنی از علامات ایمان آنست که اگر خلائی و خطا سمر نزد مرتبه دیگر در آن خطا گرفتار نشود و از خود

حذر کن که وعید سخت و سزایش خلوه و نارس است و شمش مثل حرام آمده العزیز رعایت یگان
دوام غصه

حضرت علیه الصلوة والسلام فرموده که جبریل علیه السلام را بار در حقوق همسایه بن تا کید نمی و بجان من رسید که

صحنی (صحنی صحنی)
صحنی (صحنی صحنی)
صحنی (صحنی صحنی)

همسایه ادرورنه قرار میدهند **الغزیر** سبکخیز رده بگیرد که مبادا بدن عیب گرفتار شوی بلکه تو

شکر کن که بدان فعل متبادله گشتی - **إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ** و طعنه مکن که بال است

بسته یکم اداست شنو ادا نا

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَخْزِ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَلَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً

اے مسلمانان متسخ نکنند گروهی با گروهی احتمالست که آن گروه بهتر باشد از ایشان بفضل امر و نه زنان
مَنْ نِسَاءً عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْكُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ
متسخ کنند با زنان که احتمالست که زنان بهتر باشند از ایشان - و عیب مکنید در میان خویش و یکدیگر را بجناب مائے ناخوش نماند

الغزیر در دل کینه مدار که عمل حسنه را باطل گرداند مبارک است آن سینه که از کینه پاک است

کفرست در طریقت ماکینه داشتن **۴** این باست سینه چو نینه داشتن **۵** با هیچکس حسد مبر که حرام است

غمناک نباید بود از طعن جسود اول **۶** شاید که چو دامن خیر تو درین باشد **شومی** بان بان که حسد کن میا

ورنه ابلسی شود در جهان **۷** چو بس بود ابر و آن ستون **۸** که فراق مصطفیٰ بگسیت خون **۹** ای تو نسا

چوب تو بهترست **۱۰** کینه ما در سینه تو مضمست **۱۱** کینه و بغض و حدایمان است **۱۲** در کشاکشها حسرت جان است

ای منافق این مصلحت نفاق **۱۳** خیر خور از بهای اتفاق **۱۴** عیب کس در مجلس مگو که خدایتعاست العیوب است

هر چه گوئی در تنهایی حسبه لله بگو - و برادر دینی خود را در مجلس بجا رت از جایش برداشته

سوره شورا (۱۹۱)
سوره بقره (۲۰۶)
سوره حجرات (۱)

شکو و غم (۱)

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كَلْتُمْ

وتمام کنید پیمانہ و ترازو را با انصاف و تمام کنید پیمانہ را چون پیمانہ
و زینوا بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

و پس بنحید بہ ترازوئے راست - این بہتر است و نیکوتر است از جہت عاقبت -
الغزیر در معاملہ داد و ستد بر شخص اول اقدام مکن اگر کسی پیش از تو قیمت چیزی را از باج

قرار داده باشد تو بر آن افزودہ معاملہ اشیا را برابر ہم مکن و از ظلم حذر کن و بر کسی ظلم مکن

تبرس از آوہ مظلومان کہ ہنگام و عا کروا و اجابت از در حق بہر استقبال می آید

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۱۰۸ مَا يَأْتِيكُم مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصَارَةٍ لَّعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝۱۰۹

خدا دوست نمیدارستمگاران - و نیت برستمگارا هیچ یاری دہندہ - لعنت خدا است برستمگاران
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝۱۰۸ مِّنْ أَعْيَانٍ ظَالِمًا لِّمَا جُھُوْا لِكُرْهٍ

و خدا را ہنی نماید گروہستمگاران را ہر کہ ظالمی را اعانت کند او خود ہم ظالم است
و در نمازت تقدیم مکن الابدائی اظلم اوہ یعنی تقدیم کنندہ تم گار ترست و در میان

برادران دینی خود آتش افروزی و منفسدہ پروازی و نامی و نمازی مکن و ہموارہ بکشادہ پیشانی

و مباحثت پیش آئی - وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝۱۰۹ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ ۝۱۱۰

و خدا ایتعاد دوست نمیدار و منفسدانرا - ہر آئینہ ماضیہ نیمسازیم مزد نیکو کاران
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَصْلِحُ عَمَلُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝۱۰۹ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِيْنَ ۝۱۰۹
ہر آئینہ خدا تیعالی راست نمی آرد کار منفسدان را - ہر آئینہ خدا ایتعاد دوست نمی دار و فساد کنندگان

سورہ بقرہ (۱۰۸)
سورہ بقرہ (۱۰۹)
سورہ بقرہ (۱۱۰)
سورہ بقرہ (۱۱۱)
سورہ بقرہ (۱۱۲)
سورہ بقرہ (۱۱۳)
سورہ بقرہ (۱۱۴)
سورہ بقرہ (۱۱۵)
سورہ بقرہ (۱۱۶)
سورہ بقرہ (۱۱۷)
سورہ بقرہ (۱۱۸)
سورہ بقرہ (۱۱۹)
سورہ بقرہ (۱۲۰)
سورہ بقرہ (۱۲۱)
سورہ بقرہ (۱۲۲)
سورہ بقرہ (۱۲۳)
سورہ بقرہ (۱۲۴)
سورہ بقرہ (۱۲۵)
سورہ بقرہ (۱۲۶)
سورہ بقرہ (۱۲۷)
سورہ بقرہ (۱۲۸)
سورہ بقرہ (۱۲۹)
سورہ بقرہ (۱۳۰)
سورہ بقرہ (۱۳۱)
سورہ بقرہ (۱۳۲)
سورہ بقرہ (۱۳۳)
سورہ بقرہ (۱۳۴)
سورہ بقرہ (۱۳۵)
سورہ بقرہ (۱۳۶)
سورہ بقرہ (۱۳۷)
سورہ بقرہ (۱۳۸)
سورہ بقرہ (۱۳۹)
سورہ بقرہ (۱۴۰)
سورہ بقرہ (۱۴۱)
سورہ بقرہ (۱۴۲)
سورہ بقرہ (۱۴۳)
سورہ بقرہ (۱۴۴)
سورہ بقرہ (۱۴۵)
سورہ بقرہ (۱۴۶)
سورہ بقرہ (۱۴۷)
سورہ بقرہ (۱۴۸)
سورہ بقرہ (۱۴۹)
سورہ بقرہ (۱۵۰)
سورہ بقرہ (۱۵۱)
سورہ بقرہ (۱۵۲)
سورہ بقرہ (۱۵۳)
سورہ بقرہ (۱۵۴)
سورہ بقرہ (۱۵۵)
سورہ بقرہ (۱۵۶)
سورہ بقرہ (۱۵۷)
سورہ بقرہ (۱۵۸)
سورہ بقرہ (۱۵۹)
سورہ بقرہ (۱۶۰)
سورہ بقرہ (۱۶۱)
سورہ بقرہ (۱۶۲)
سورہ بقرہ (۱۶۳)
سورہ بقرہ (۱۶۴)
سورہ بقرہ (۱۶۵)
سورہ بقرہ (۱۶۶)
سورہ بقرہ (۱۶۷)
سورہ بقرہ (۱۶۸)
سورہ بقرہ (۱۶۹)
سورہ بقرہ (۱۷۰)
سورہ بقرہ (۱۷۱)
سورہ بقرہ (۱۷۲)
سورہ بقرہ (۱۷۳)
سورہ بقرہ (۱۷۴)
سورہ بقرہ (۱۷۵)
سورہ بقرہ (۱۷۶)
سورہ بقرہ (۱۷۷)
سورہ بقرہ (۱۷۸)
سورہ بقرہ (۱۷۹)
سورہ بقرہ (۱۸۰)
سورہ بقرہ (۱۸۱)
سورہ بقرہ (۱۸۲)
سورہ بقرہ (۱۸۳)
سورہ بقرہ (۱۸۴)
سورہ بقرہ (۱۸۵)
سورہ بقرہ (۱۸۶)
سورہ بقرہ (۱۸۷)
سورہ بقرہ (۱۸۸)
سورہ بقرہ (۱۸۹)
سورہ بقرہ (۱۹۰)
سورہ بقرہ (۱۹۱)
سورہ بقرہ (۱۹۲)
سورہ بقرہ (۱۹۳)
سورہ بقرہ (۱۹۴)
سورہ بقرہ (۱۹۵)
سورہ بقرہ (۱۹۶)
سورہ بقرہ (۱۹۷)
سورہ بقرہ (۱۹۸)
سورہ بقرہ (۱۹۹)
سورہ بقرہ (۲۰۰)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

جز این نیست که مسلمانان برادران یکدیگرند پس صلح کنید میان دو برادر خویش و بترسید از خدا تا بر شما رحم کرده شود
الغیر راجحاً تا از برادری خود مخالفتی با تو واقع شود - باید که بصاحت و اتفاق کوشی

و رجوع کنی بحکم الله جلشانه و امر رسول کریم علیه الصلوٰة و التسليم - يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

اے مومنان
أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
فرمان برداری کنید خدا را و فرمان برداری کنید پیامبر را و فرمان ردهایان اجمن خویش پس اگر اختلاف کنید در چیزی پس راجع کنید
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا
بوسه خدا و پیامبر اگر اعتقاد میدارید بخدا و روز آخر این بهتر است و نیکوتر با اعتبار عاقبت
و هرگاه کسیکه در غائب برادری خویش دعا بخیر میکند - فرشته میگوید که

بعض این دعا تو بهم ثواب میرسد **الغیر** اگر کسی تو بدگوید - تو او را بدگویی

اگر ترقی درجات میخواهی - و هر پنجگانه از دست و زبان خلق تو برسد تو بخدا ایتعا حواله کن

وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ و اگر توانی معاف نمائی رباعی بادشمن دوست فعل نیکانیکوست
و خدا غالب صاحب انتقام است

بد که کند آنکه نیکیش عادت و خواست با دوست چو بد کنی شیو دشمن تو

بادشمن اگر نیک کنی گردد دوست **ه** درخت دوستی بنشان که کام دل ببارد

باید که در هر دو
صورت از عاقبت
صورت از عاقبت

باید که در هر دو
صورت از عاقبت
صورت از عاقبت

نهال دشمنی برکن که ریخ بشمار آرد - **وَلَا تَتَوَخَّأْ الْحَسَنَةَ وَلَا السَّيِّئَةَ إِذْ فَعَّ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ**

و برابر نیست نیکی و بدی دفع کن بدی را با آن خصلت

فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ **وَالسَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ بِغَيْرِهِ**

که آن نیکو تر است پس چون چنین کنی گردد آن کسی که باشد میان تو میان دوستی سازد - سعید شخصی است که از غیر خود پند گیرد -

الغزير حضرت علیه الصلوة و السلام فرمودند که در جماعت شما که ام کس پهلو ان ترا

از صحابه یکی عرض نمود کیسه شپش بزین نخورده باشد - فرمود آنچه بجان شمار سیده

چنان نیست - بلکه جوان مرد همان است که در حالت غیظ و غضب (که غفلت ایل شود)

خود را از فحش و نهز ماین گوی نگاه دارد - **وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ**

و فرو خورندگان خشم و عفو کنندگان تقصیر از مردمان

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ **الغزير** پیران را تعظیم کن **و ادب تا بصیت از لطف الهی**

و خدا دوست میدارد نیکوکاران را -

بنه بر سر برو هر جا که خواهی بپوش که پیران احق دوست میدارد شهرت که در آن عزت پیران نشود

آن شهر عجب نیست که ویران نشود **و عبادت در جوانی کن که جوانان عابد را**

حق تعالی دوست میدارد و جوانان را طاعت امروز گیر بپوش که فردا جوانی نیاید ز پیر

من آن روز را قدرش ناختم بپوش بدستم اکنون که در باختم **الغزير** هر چه در راه خدیتان

باید در هر روز
مورد از عیان

باید در هر روز
مورد از عیان

میدهی بزبان میاور- که ثواب تو ضائع میشود یا ایها الذین امنوا لا تبطلوا

صدقکم بالین والاذی کالذی ینفق مالکریا الناس ولا یؤمن بالله والیوم اخره

خیرات خود را بنیت نبادن و آزرده کردن بچو کسیکه خرج میکند مال خود را برای نمودن مردمان یا نذر و بخاورد بر ذریعت
و سائل را توبیخ نکن - و اما المسائل فلا تنهوا قول معروف حیثین صدق فی بیعها اذ

سزانش و اما سائل را پس با ننگ زن - کلام شیرین از صدقه بهتر است که پیش از اذیت باشد
و هر چه خوری به نیت طاعت بخور و هر چه پوشی برای ستر عورت بپوش

سفید رنگ از همه بهتر سرخ و معطر برای زن است العز شیرین گویا ز

حق تعالی دوست میدارد - همواره شیرین زبان باش - ترش روی پسند

ع نعمت برگزیده شیرین است - شیرینی را دوست دار که نشانی ایمان است

و پیاز خام و مائل آن مخور که از بد بویش ملائکه میگریزند و به خوشبویی

خود را مطیب کن که ملائکه طیب را دوست میدارند و بوقت خفتن سرمه کش
خوشبویی

که بصارت چشم را زیاده گرداند و وقت خفتن آوند هائیر هان را پوش اگر چه

از یک گاه باشد و قبل و بعد از طعام نمک اندک بخور که فواید کثیره است

سوره بقره (۱۰۲)

سوره بقره (۱۰۲)

سوره آل عمران (۱۰۲)

سوره آل عمران (۱۰۲)

- و بغير اشتهاے صاف طعام مخور که ضرر دارد و با بقا اشتها دست از طعام
 بازدار که ز امراض ظاهری باطنی خاطر کند و اندرون از طعام خالی ار پوتا دور و نور معرفت ^{بینی}
 و طعام را تنها مخور که شیطان شرمیک تو باشد ع خاک بر آن خورده که تنها خوری
 و طعام را انتظار مده که بزه کار شومی و طعام را بسیار گرم مخور از قبله ^{سراشت} گشت
 بخور که برکت دارد و از کناره بخور و از میانه مخور که برکت زایل می شود
 و آب را با اندازه سه نفس خور که آب حکم طعام دارد و زیادتی آب ضرر دارد
 و اکثر علت های آب پیدا گردد و معده را از زمان و آب تا حلق ^{دم} پُر مکن و
 همیشه طعام لذیذ مخور که مبادا بد که نعمتهاے بهشت گردد و همیشه گوشت مخور
 که دل سخت میشود و جامه نازک بپوش هر که جامه باریک بپوشد دین او
 سست گردد **العزیز** اول روز بخواب ^{مرو} و آخر روز بخوان
 که زیان دارد و اول شب پیش از نماز خفتن بخواب ^{مرو} و قیلو لکن ^{عش}

کسفات۔ بشرطیکہ تہجد گذاری و روبرقہ ٹٹف و پاجانب قبلہ و
 مکن کہ بے ادبی است و شب برہنہ خواب مکن کہ ملائکہ از تو نفرت گیرند
 و لباس مردان زنان و لباس زنان مردان پوشیدن حرام است و
 ہر کار عمدہ از دست راست کن و ہر کار مکروہ بدست چپ مکن و پوشیدن
 کفش ابتدا بپائے راست کن و در کندن بپائے چپ و چون کتہ
 یک جانشتہ باشد نباید کہ دو کس ہم دیگر مہرگوشی کنند و استادہ استنجان
 و ہر گاہ از خانہ بیرون آئی اول پائے راست بگذار و داخل شدن با چپے
 و در سوراخ بول و در آب ساکن بول براز مکن **الغریز** علی الدوام از رسوایا
 خلاف شرع شریف و دیگر امورات مکروہات و حرام احتیاط باید و در مسائل
 مختلف فیہ ترجیح بر تجویز اہل سنت ماند و از پوشیدن کوٹ پتلون
 وغیرہ پرمیتر کن۔ در حدیث آمدہ انچیکہ از شتا لنگ از ازار فرود آید در پیش

است یعنی پوشیده او در آتش رود - و لباس حسب طریقه مشایخین و علما و صلحا

بپوشش تا همراه ایشان محسوس شوی - سول قبول فرمود - ^{لهم انزلوا من السماء ماء فاشربوا} امر مع صاحب من تشبه بقوم فهو منهم

هر که با قریب شباهت پیدا کرد یا او را با قریب

یا بنی آدم قد انزلنا علیکم لباسا یؤاری سوا التکو و زیناکه و لباس التقوی

است فرزندان آدم هر آینه ما فرود آوردیم بر شما لباسی که پوشیده شرمگاه شما را و فرود آوردیم جامه‌های نیک را و لباس پرستشگری

ذالک خیرة العزیز ^{و کرمه} هر که زرن دار و عزت دنیا ندارد - و هر که زن ندارد

و یازم بهتر است

اسایش تن ندارد - و هر که فرزند ندارد - و روشنائی چشم ندارد - و هر که برادر ندارد

قوت بازو ندارد - و هر که این چهار ندارد هیچ غم ندارد **العزیز**

نور چشم آدمی افزون شود از هشت چیز که اگر مسیر شود با او نظر کن هر زمان

بزر و برصفت و شیخ کبار و شاه عادل * خط خوب و حسن خوب و سبزه آب روان

العزیز یا دیگر که حاکم و حافظ و حکیم و جام و جام کهنه باید **العزیز**

و چیز آثام نیکبختی است ترس از رب جلیل - و قناعت بقلیل و دو چیز است

یکی بهتر از آن و دیگری بدتر از آن در جهان نیست - اول وادون - دوم خواستن

۹
بیت العزیز

- ◉ دو چیز - افرا موش مساز - اول عبادت - و ثانی سخاوت ◉ دو چیز خلیل پادشاهی است
 عظمت و زین و نفرت فقیر ◉ دو چیز آثار سعادت است - رغبت با علما و صحبت
 با فقرا ◉ دو چیز بهترین نعمتها است - خلق ملیح - و زبان فصیح ◉ دو چیز نشان
 بدبختی است - بزرگان را بدی یاد کردن و خود را از همه بهتر دانستن ◉
 دو چیز دلیل احمق است - سخن زان شنیدن و از سفلگان توقع داشتن ◉
 دو چیز دل را روشن سازد - ذکر خدا و کلام انبیا ^{السلام علیهم} ◉ دو چیز بهتر از همه چیزها است
 قبول کردن نصیحت کبار - و پذیرفتن عذر گناهیگار ◉ دو چیز انسان را بهتر است
 طلب خوشنودی و ابجلاال - و استدعای معاش حلال ◉ دو چیز علامت پادشاهی است
 صبر بر بلا - و شکر بر نعمت ◉ دو چیز نعمت شمر - جوانی پیش از پیری - و صحت
 قبل از بیماری ◉ دو چیز باعث تاریکی دل است - کثرت کلام - و فرط ^{زیادتی} منام
 ◉ دو چیز ملامد الهی است - مخدوم متلون - و خادم غیر متدین ◉ دو چیز

در نقصان نیکنند - گفتار سنجیده - و عمل پسندیده و دو چیز به محقق منسوب است

ستایش خویش - و اتباع بدگیش و دو چیز حافظه را زیاد کرده اند - اول صبح بخوابن ^{خاستن}

و همیشه با وضو بودن و دو چیز شیوه صداقت خلعت است - گرفتن دست ^{دستی}

دوست در پریشانی - و دادن مشورت نیک در حیرانی - دوست آن باشد

که گیرد دست دوست و در پریشان حالی و در ناانگهی و دو چیز آثر نادانی است

قطع کلام نمودن و بے محل گفتگو کردن و دو چیز انسان را نام آور میکند - هوشیار

از کام - و برد باری از عام و دو چیز علامت فراست است - دریافتن انجام امر

و توقف در الزام قصور و دو چیز بهتر از همه کارهاست - قول موافق آیات قرآن

و فعل مطابق حدیث رسول سبحان صلی الله علیه و آله و اصحابه و سلم **العزیز**

سه چیز موجب عزت است - با پیران خدمت - و با جوانان نصیحت - و با خردان

شفقت و سه چیز مردان خدا اختیار میکنند - فقر اختیار می - و رضا بقضاء الهی

و صبر بر سوگواری و ستم چیز شومیت است - کینه در دل داشتن - وحسرت

مردمان خوردن و در طلوع آفتاب خوابیدن و ستم چیز بحر ستم چیز پدیدار نماند

مال بے تجارت - و ملک بے سیاست - و علم بے مباحثت و وسیع چیز

و دعوی آن نکند - یکی شجاعت - و دوم سخاوت - سوم شرافت و ستم چیز اختیار کند - نماز

بخصوص قلب گذاردن - و شب بیداری کردن - و کلام الله خواندن و ستم چیز نشان

کفر است - نفاق بدن نهادن - و محبت دنیا بدل داشتن - و حرام را حلال دانستن

الغزیر چهار چیز و طیفه باید کرد - صورت بندگی - و سیرت فکندگی - و دلجوئی

دوستان و نیکوئی با مردمان و چهار چیز موجب تراید دولت است - با بدان

نفاق - و بانیکان اتفاق - با دوستان لطف - و با دشمنان مدارا و چهار چیز چهار چیز

یاد می آرد - در دست راستی را - و غم راحت را - و افلاس دولت را - و نافر جامی بخت

و چهار چیز علامت صاحب دلی است - هنگام طیش حفظ مراتب داشتن و بحق هر کس

کلمہ کفر گفتن۔ و دل کسی رنجیدہ نساختن۔ و عیب مردم فاش نکردن ﴿چهار چیز کہ مردم

از ارتکاب آن منفعل میشوند سخن بے محل گفتن۔ و صحبت با بدان داشتن۔ و جنگ

با مہتران نمودن۔ و حقارتِ علما و فقرا کردن ﴿چهار چیز را چہا روز داند مال را

سرقت۔ و شعور را جاہلیت۔ و علم را نخوت۔ و محبت را قرض فان القرض

مِقْرَاضُ الْمَحَبَّةِ ﴿چہا چیز آدم را ضعیف میکند۔ دشمن بسیار و قرض مٹیا

مقراض محبت است

و پریشانی روزگار۔ و مخالفت پروردگار ﴿چہا چیز چہا چیز را برباد میکند۔ ناشکر

نعمت را۔ و بیداری دولت را۔ و غرور و غرور را۔ و خندگی حکمت را ﴿چہا چیز

نتیجہ حیاتِ مستعار است۔ شنائے بزرگان۔ و دعائے درویشان۔ و نوازش

سلطان۔ و دیدن دستان ﴿چہا چیز باز نتوان یافت۔ عمر گذشتہ۔ و سخن گفت

و تیر حبستہ۔ و قضا رفتہ ہر لب جوئی نشستہ گزر عمر بہ بین پاکین اشارت ز جہان گذرن

ما را بس ہ از دستِ فتنہ بیچ نیاید بیچ حال ڈچند انکہ او فغان کند و جا مہا درو

چهار چیز سرمایہ سعادت است - وفاداری بر قول خود کردن - و در کسب

خویش کوششِ بلوغ نمودن - و بقدرِ ہر یک در تواضع کوشیدن و راز دل خود

از غیر پوشیدن و چهار چیز خلاصہ جمع عبادات است - و فامودن عہود

نگاہبانی کردن حدود - و صبر بر مفقود - و خوشنودی بر موجود **الغریب**

الحکام حق

گشتہ

بر علم خود عمل نمائی علم لدنی دادہ شوی - وَعَلَّمَناهُ مِمَّنْ كَرَّمَنا عِلْمًا اِشَارَةً

و آموختیم او را از نزدیک خود علم -

بسوی اوست و حدیث من عبدی بیا عملوا اتاه الله علم ما کوربع کولہ

ہر کہ عمل کرد بہ علم خود بہ ہر خدہ انقار آن علم کہ ندانستہ بود

شاہد بدوست ۷ علم باطن ہرچو مسکہ علم ظاہر ہرچو شیر و کے بود بی شیر مسکہ کی بود بی شیر

چہ خوش گفتہ - و ز سفتہ ۷ روز ہا باید کہ تا یک پنہ دانہ زاب گل

شاہدی را حلہ بخشد یا شہیدی را کفن و ماہ ہا باید کہ تا یک لطفہ آب اندر شکم

صغدری خیزد میدان یا عروسی انجمن و ساہا باید کہ تا یک کودک از روی خود

عالم دانا بود یا شاعر شیرین سخن و قرنہا باید کہ تا صاحب دلے پیدا شود

سورہ بقرہ (۱۵۱)

بایزید اندر خراسان یا اوس اندر قرن **الغرز** در هر کار نیک اول **بِسْمِ اللَّهِ**

بِسْمِ اللَّهِ

بگو که هیچ کار سبب بسم الله برکت ندارد و در آن کار شیطان شرک تو با

پس در ابتدا هر امر بسم الله و بر انتهایش **الْحَمْدُ لِلَّهِ** و بنا بر دفع ذنوب

تسبیح است خداست

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ و بر هر مصیبت **إِنَّا لِلَّهِ** بگو **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** فضل الله یوتیه من تشاء

از خدا آمرزش میخواهم

وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ **الغرز** آنچه گوی نخستین بر آن عمل نمائی و

و خدا خداوند فضل بزرگ است

چون گفتی و لیش بیار و قدر مردم بدان و دوست را بسودوز یا امتحان کن

و بر زن واسپ و شمشیر اعتماد مکن و خدمت مهران بقدر امکان ادا کن و

مهران را کار مفرما و پیش مهران بر کسی خشم مکن و بخانه که در آئی چشم و زبان را

نگاهدار و دل و تن و جامه پاک دار و فرزندان خود را علم و ادب و سواری آ

و تفنگ زدن بیاموز و همه خواہشہائے اولاد با انجام مرساں و بلا ایشہ

کار مکن - مدبرانه کار کن و جوان مردی اختیار کن و نه آموخته استادی مکن

سوره (صدیق)

و ناکرده کرده شمر و با بزرگان مزاح مکن و عوام را گستاخ مساز و هزل آمیز
 گفتگو مکن و کار امر و ز به فردا گذار و جنگ گذشته یاد مکن و مال خود
 به کسی ننمائی و مال مردم و عقل خویش را زیاده بشمار و اندک خود را بهتر از
 بسیاری دیگران دان و در فازه دست بر دهن بدار و پیش مردم
 خمیازه مکش و در بینی انگشت و از آن خلال دندان در ریش مکن
 ع خواهی نشوی رسوا هم رنگ جماعت شو و کیفیت سماعی بلا تحقیق پیش
 کسی مگو ع شنیده که بود مانند دیده و بعیب خود بینا باش و عیب کسان
 مستاد و ضیف را غنیمت دان و آب دهن بینی به بلند آوازی از نهن
 خلاف تهذیب شمر و نامی و غمازی حتی از چشم و ابرو مکن و از قیقه
 و خنده با صدا حد رکن و سخن گفته مکرر مگو و مشنود خود را مثل زنان میار
 ع شنائی خود بخود کردن نه زید مردم و قاتل را و خلوت را بر جلوت ترجیح

و باناشناخته همسفر مباش و کم از سه کس سفر نکنند و به بدی کسان
 بهمستان مشو و بنغم کسان شادی مکن و اگر برود عدو جائے شادمانی نیست
 که زندگانی مانیز جاودانی نیست و مردگان را بجز نیکی یاد مکن و فتنه انگیزی
 مکن و مصلح مردم باش ^{لے} وَالصَّالِحُ وَخَيْرٌ - و نان خود بردستر خوان گیران مخور
 و تنها پیش مردم مخور و از دشمن دوست رو حذر کن و در راه از بزرگان
 پیش مرؤ و از آستین بسینی پاک مکن و پیش از وقت و بیش از قیمت
 نخواه خرده دیده برو اگر چه دور است و با مست و دیوانه سخن مگو و
 با او باش و خیره سران بر سر کوچه ها نشین و زیر درختِ ثمره دار بول و بران
 مکن و عجلت بکار با مکن الا بضرورت عن مفتون معاش خود منی باید بود
 عن مغرور بعقل خود منی باید بود عن با مردم نیک بد منی باید بود و هر که
 از خدا تعالی نترسد از و تبرس و آزموده را مکرر میازما - ^{من جَبَّ الجَوِبُ}
 کسیکه آزموده شده با

۴
 بجز
 در
 راه
 از
 بزرگان

حَلَّتْ بِهَا الْمَدَامَةُ بِدَانِكِ بَدِي بَابِدَانِ سَكْسَارِيْتِ وَيَكِي بَانِيكَانِ خَيْرِ جَارِ

آزماید نجالت برد

وَنِيكِي بَابِدَانِ كَارِ عِبْدِ اللّٰهِ انصَارِيْتِ رِبَاعِي اَزْوَادِهِ چِهْ بَهْتَرِ اسْتِ كَفْتِهْ كِهْ طَعَامِ

نَادَادِهِ چِهْ بَهْتَرِ اسْتِ كَفْتِهْ دَشَامِ ۽ وَزْخُورْدِهِ چِهْ بَهْتَرِ اسْتِ كَفْتِهْ كِهْ غَضَبِ

نَاخُورْدِهِ چِهْ بَهْتَرِ اسْتِ كَفْتِهْ كِهْ حَرَامِ **الْعَزِيزِ قَطْعِهِ** يَادِدَارِي كِهْ وَقْتِ ادِنِ تُو

هَمِهْ خُذَانِ بَدِنْدُو تُو كَرِيَانِ ۽ آسْچَانِ زِي كِهْ وَقْتِ مُرْدِنِ تُو ۽ هَمِهْ كِهْ يَانِ بُوْنْدُو خُذَانِ

هَ چِنَانِ زَنْدِگَانِي كُنِ اَنْدِرِ جِهَانِ ۽ كِهْ چُونِ مُرْدِهْ بَاشِي نِگُو نِيْنْدِ مُرْدِهْ

خَيْرِ كُنِ اَسْ فِلَانِ وَغَنِيْمَتِ شَمَارِ عُمُرِ ۽ زَانِ مِشِيرِ كِهْ بَانِگِ بَرَايِدِ فِلَانِ نَمَانِدِ

الْعَزِيزِ كَفْتِهْ مِي شُوْدِ كِهْ رُوْزِ پَنِيْمِبِرِ مَاعَلِيهِ الصَّلَاةِ وَالْفِ الْفِ تَسْلِيْمِ

بَاسْتِهْ يَارِ اَنْ خُودِ بَدَوْلَتِ خَانَهْ اَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ حَضْرَتِ عَلِي كَرِيْمِ اللّٰهِ وَجْهَهْ مِهْمَانِ

اَمْدِ نَدِ حَضْرَتِ عَلِي رَضِي اللّٰهُ تَعَالَى عَنْهُ مَا حَضَرَ مِيكِ طَاسِ رُوشَنِ پَرَا زِ عَسَلِ ضَمَانِ

مَمُوْدِ نِچُونِ حَضْرَتِ رِسَالَتِ پِنَاهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَاصْحَابِهِ وَسَلَّمَ بِرِطَاسِ

و غسل نظر فرمودند۔ گفتند کہ عجب طاس روشن پُر از غسل و بر و موی بار یک
 افتاده است۔ بیارانِ خویش فرمودند کہ ہر یک تشبیہ این طاس غسل و موی
 بدہند۔ و ر و بجانب حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ آوردند۔ چنانچہ حضرت
 صدیق اکبر رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفتند کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ مرد و نیک
 ازین طاس روشن تر۔ و ایمانِ رولِ دے ازین غسل شیرین تر۔ و ایمانِ آخر باخو
 بردن ازین موی بار یک تر۔ و حضرت عمر ابن خطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ عرض کردند
 کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ پادشاہی ازین طاس روشن تر۔ و مملکت
 اعنی حکومت پادشاہی ازین غسل شیرین تر۔ و در مملکت عدل کردن ازین موی
 بار یک تر۔ و حضرت عثمان ابن عفان رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفتند کہ یا رسول اللہ
 صلی اللہ علیک وسلم۔ علمِ دین ازین طاس روشن تر۔ و خواندنِ علم ازین غسل
 شیرین تر۔ و عمل کردن بر علم ازین موی بار یک تر۔ حضرت علی کرم اللہ وجہ

عرض کردند کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ همان ازین طاس روشن تر
 و خدمتِ همان ازین غسل شیرین تر۔ و همان را راضی داشتند ازین مویباریک تر
 و بعدہ حضرت رسول مقبول علیہ الصلوٰۃ والسلام بجانب حضرت فاطمہ الزہرا
 رضی اللہ تعالیٰ عنہا التفات فرمودند کہ شما ہم چیزے بگویند۔ بلامعی تمام گزارش نمودند
 کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ زنان را جیہا ازین طاس روشن تر۔ و
 چادر بر روی ایشان ازین غسل شیرین تر۔ و خود را از چشم نامحرم نگاہداشتند
 ازین مویباریک تر۔ و بعد از آن پیغمبر صلی اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم فرمودند
 کہ ما ہم چیزے بگویم۔ کہ معرفت ازین طاس روشن تر۔ و شنیدن معرفت ازین
 غسل شیرین تر۔ و نگاہداشتن معرفت در دل ازین مویباریک تر۔ و بعد از آن
 حضرت جبریل علیہ السلام در رسید کہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیک وسلم۔ من ہم چیزے
 بگویم کہ راہ خدا تعالیٰ ازین طاس روشن تر۔ و رفتن در راہ خدا تعالیٰ ازین غسل شیرین تر۔

و شناختن راهِ خدا تعالی ازین موی بار یک تر- بعد از آن از حضرت جَل وَعِلَاجِی سید

که یا محمد ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} بهشت ازین طاس روشن تر- و نعمتِ بهشت ازین غسل شیرین تر- و کز ^{سختن}

بندگان بر پُل صراط ازین موئے بار یک تر- **الغزیر** این حکایت در الهی نامه

مصنفه حضرت شیخ فرید الدین عطار رحمه الله علیه چه خوب نگاشته است

یکه تر سا مسلمان گشت پیروز ^{پو} بی خوردن شاد آن جاہل و گر روز

چو مادر مست دید او را زوری ^{پو} بدو گفت ای سپر آخری چه کردی

که شد آزرده عیسی زود از تو ^{سپهر} ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} ^{سپهر} ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} نداناشده خوشنود از تو

مخنت دار رفتن رو نکونست ^{پو} که هر عنان فرا جی مر و اونست

بردی زود در آن دینی که هستی ^{پو} که نامردیست در دین بت پستی

الغزیر یا اگر قدرے عقل هست ہمین قدر بس است ^{لله} ^{و ذکری}

لَوْ لِي الْاَلْبَابِ ^{لَا} ^{أَنْظُرُ إِلَى مَا قَالُوا} ^{وَلَا أَنْظُرُ إِلَى مَنْ قَالَ} ^{هُمْ} ^{حَدَّثَنَا صَفَاوَدُ بْنُ غَمَّاكَةَ}
خداوندان خسرو را ^{تفتیش کن در قول و تفتیش کن در قائل} بگیر صفارا و بگذار کمر را

۴
سوز زود در دین
سوز زود در دین

الغزیر این چند کلمه که گفته شد بگوشِ هوش بشنوی و یا وگیری و بدان عمل نمائی

بلاشائبه شک و آمیزش شبهه برتبه علیا برسی - ^{لله} اَوْلٰیكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ

آنجناب باشندگان بهشت اند

هُمُ فِيهَا خَالِدُونَ هَا اَلَا اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللّٰهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

ایشان آنجا جاوید باشند - آگاه باش هر آئینه دوستان خدا هیچ ترس نیست برایشان و نه ایشان

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ هَا وَ مَنْ يُّؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ

اندو گین شوند - دهر که ایمان آورد بحد ا بکند کارشایسته در آردش

جَنَّتٍ بَحْرِيٍّ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَدًا هَا

بهستان ما میرود زیر آن جو یها جا دید آن آنجا همیشه

و به دیگران هم امر کنی - و ترغیب نمائی - و بیا موزی ثواب بسیار یابی

سوره (اعراف) ۴۴
سوره (زمر) ۲۰
سوره (نور) ۲۴
سوره (طه) ۲۵
سوره (طه) ۲۵

انشاء الله تعالى وحده الغفور

اگر خواهد خدا که بلند واحد بخشنده -

مناجات بدرگاه قاضی حاجات

تو آن رفیع مکانی که ساکنان فلک ؛ بر آستان تو دارند مسیل در بانی

چه احتیاج پیش تو را ز دل گفتن ؛ که حال خسته دلان تو خوب میدانی

تو خود دانی اے خالقِ کبریا ^{قطعہ} ترا اگر نگویم بگویم کرا

ترا ہچو من بیش از بیشتر ^۴ مرا تو یکے قصہ بس مختصر

رباعی

اے آنکہ ترا جود و سخا می زیب ^۴ مارا گنہ و بدم و خطا می زیب

من با تو نگویم کہ بس اینکی کن ^۴ با ما ہمہ آن کن کہ ترا می زیب

رباعی

یارب ز تو آنچه من گدای خواہم ^۴ افزون ز ہزار پادشا سخواہم

ہر کس ز در تو حاجت می طلب ^۴ من آدہ ام از تو ترا می خواہم

ذَبْنَا اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ رَبَّنَا غَفِرْ لِي وَلِوَالِدَتِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ

خدا یار اور است مارا ^۱ اے پروردگار یا بیا مرزا مادرو پدرا و مسلمانان را
یَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ يَا حَسْبِيَ يَوْمَ بِرَحْمَتِكَ اَسْتَغِيثُ اَصْلِحْ لِي شَأْنِي

روزیکہ قائم شود حساب - اے زندہ اے قائم داندہ بواسطہ رحمت تو مددی جویم - درست فرما
عَلَّهِ وَلَا تَكِلْنِي اِلَى نَفْسِي طُرْفَةَ عَيْنٍ هَ الْاَلَمَّ اَنَا نَسْتَاكَ

کل حالات مرا - و گذار بر نفس من یک چشم زدن یا اللہ طلب میکنیم
حُبَّكَ وَحُبِّ مَنْ مِنْ حُبِّكَ وَحُبِّ عَمَلٍ يَقِينٍ بِنَا اِلَى حُبِّكَ

از تو محبت ترا و محبت آنکس کہ تو اور محبت یار و محبت آن عمل کہ مارا بسوے حب تو نزدیک کند
وَاَجْعَلْ حُبَّكَ اَحَبَّ اِلَيْنَا مِنْ الْمَاءِ الْبَارِدِ اِلَى الْعَطْشَانِ

و بسا ز محبت ترا محبوب تر نزد ما از آب سرد کہ نزد تشنگان باشد

سورہ ابراہیم (۱۳۱)

اللهم

اللَّهُمَّ زِدْنَا وَلَا تَقْصِرْنَا وَارْحَمْنَا وَلَا تُعْطِنَا وَلَا تَحْرِمْنَا

اے خدا زیادتی دے مارا نقصان دیکھی نغز ما و بزرگی دہ مارا دہانت نغز ما و عطا کن مارا و محروم نغز ما

وَارْتِنَا وَلَا تُؤْتِرْ عَلَيْنَا وَارْضِنَا وَارْضَ عَنَّا

و مارا بزرگی دکن و از دیگران مارا کتہ کن و راضی شو از ما و خوشنود شو۔

رَبَّنَا فَخْرِفْنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّافًا مَعَ الْأَبْرَارِ

اے پروردگار ما پس بیا فرزندگاہان مارا و دور کن از ما بدیہا مارا و بمیران مارا با نیکو کاران

رَبَّنَا وَاتِّبَاعًا مَّا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تَحْزِنْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

اے پروردگار ما بدیہ مارا آنچه وعده کرده بر زبان رسولان خود و رسوا کن مارا روز قیامت

إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ

ہر آئینہ تو خلافت و وعده نمی کنی

(نقل) نامتہ کہ عالم ظاہر و باطن مانہ و قابل گناہ

مولانا و افضل اولانا مخدومی برہمی سیدی سید

مولوی حاجی حافظ قاری اعظم عارف باندہ عمید

(ص ۱۰۰) الحسینی و سینی بقادر حمید آبادی مدظلہ العالی

سورہ آل عمران

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِهِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَالِيهِ وَصَحْبِهِ الْمَجْمُوعِينَ

از حمد گفتن زبان قاصر۔ و برائے نذر دادن جان حاضرہ این جانِ عاریت کہ بحافظ

پیرودہ دوست پُر روزے رخش بہ بنیم و تسلیم و کے کنم۔ اگر جان قبل طلب نذرتی

جبراً و قہراً مقبوض میشود جان بجانان دہ و گرنہ از توبت تا داخل پُر خود منصف

باش حافظ این نکو یا آن نکو پُر خداوند جان ملک تست بہ تو نذر دادن محال لیکن

بدست قدرتِ خود قبض نمائی از فضل و نوال رباعی غازی بہ شہادت اندر

مکت و پوست پُر غافل کہ شہید عشق فاضل تر از دست پُر در روز قیامت این

بان کے ماند پُر کین کشتہ دشمنست و آن کشتہ دوست پُر و در و نامحدود

شار برا محمد مختار سید ابرار۔ صَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَعَالِيهِ مَا دَامَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ وَرِشَانِ اُوْنَا اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا۔ بَيَانِ اَوْ شَتْوِي

نذر ستاد ہم شمارا مگر رحمت برای عالم بے شک نرسادیم شمارا گو اہ و خوشخبری نذرتی

و ز نظر بوش مقامات العباد پُر لاجرم نامش خدا شاہد نہاد پُر گزیران دعی سر بر زند

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَوْلَانِي وَلِقَارِيهِ وَلِكَاتِبِهِ

خداوند! مولف و قاری و کاتب این را

وَأَهْلِهِمْ وَأَجْعَلْهُمْ مِنَ الْمُحْشُورِينَ فِي زُمْرَةِ النَّبِيِّينَ

مغفرت فرما و برایشان رحم کن و ایشان را بروزقیامت از فضل خود بزمه پیغمبران

وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَالْمُقَرَّبِينَ

و صدیقان و شهداء و صالحین و مقربین محشورنوا.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِفَضْلِكَ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ آمِينَ آمِينَ

ای مهربان در دنیا و بنخشنده در آخرت این دعا را قبول فرما

يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ

ای پروردگار عالم

هر که ببیند دعا طمع و ارم زانکه من بنده گنهگارم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

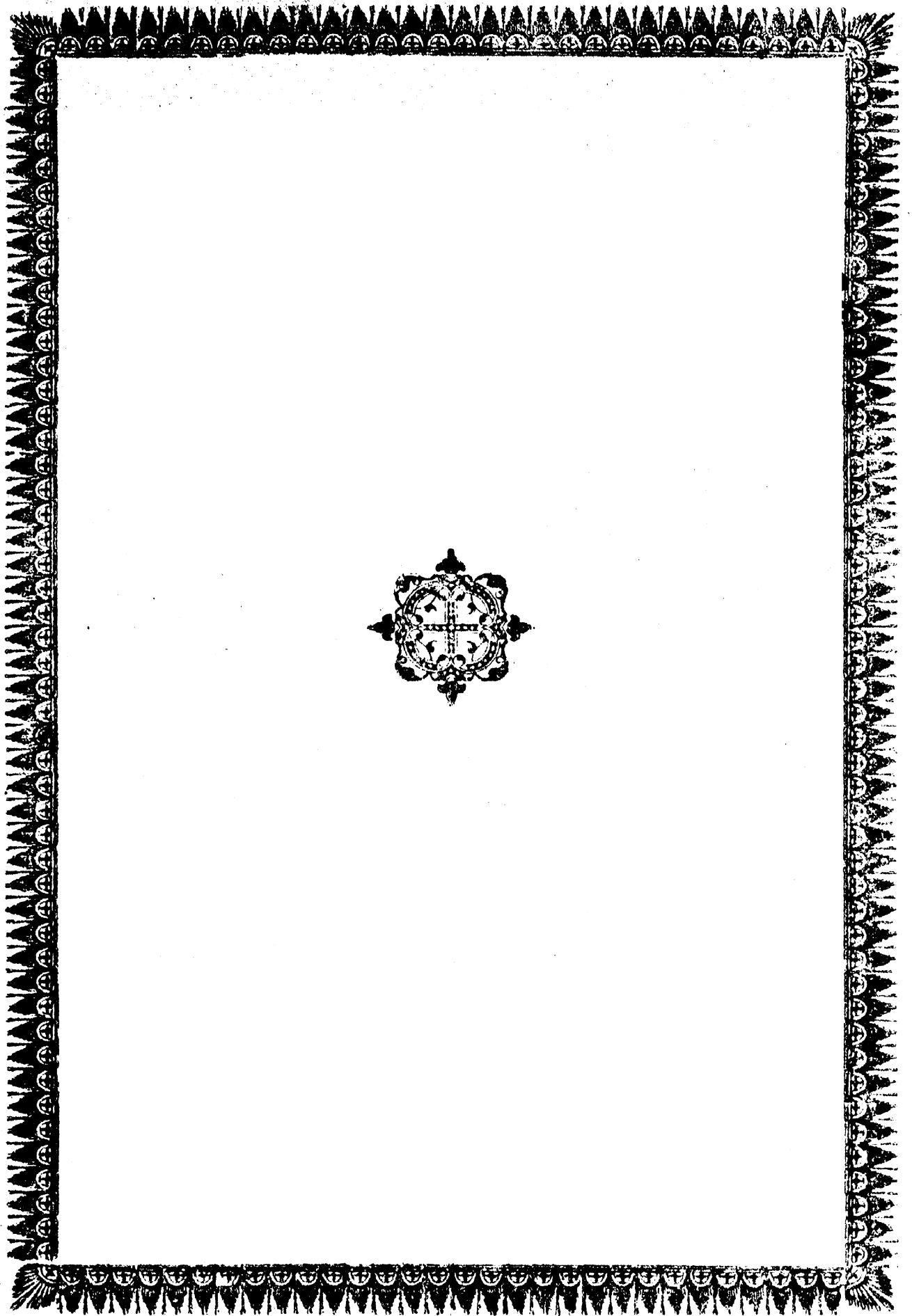
التماس

این مختصر مجموعہ محض لغرض نفع رسانی عام بطبوع و شائع نموده از قید رجسٹریشن و آزاد
 کردم بمقتضای خاطر مآں نیست کہ از بیع و شراکت متنع شوم۔ بدانت نایقص بلجا طاعتاً
 مردم شماری صد یا بلکہ نو بقیت تیم نیز اربابی رسد کہ خارج از امکان خو دیافتم و نہ چند آن
 استطاعتی است کہ بالذات بقیت تیم عوام بر دازم۔ پس چند صد نسخہ طبع نموده بغرض منافع
 بر قیمت اصل کاغذ و اجرت طبع بقیت تیم فراہم داشته ام۔ آنانکہ در خریدش مستعد ہستند بر سہل
 فی نسخہ (عص) از بندہ ضعف طلب فرمودہ مطالعہ نمایند و مولف ابد عاجز فراموش نہ سازند

تحریر فی التاریخ ۲۴ رجب المرجب ۱۳۱۹ ہجری نبوی صلے اللہ علیہ وآلہ وصحابہ وسلم

مینجر دارالطبع سرکار عالی و منتظم مسجد حاجی کمال محلہ راجہ راؤ رنبہ بہار اور

آخرى درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔

سبقت اپنے
 کو جو کچھ
 جا حروف
 راکھیں
 ۱۔ راکھیں
 ۲۔ راکھیں
 ۳۔ راکھیں
 ۴۔ راکھیں
 ۵۔ راکھیں
 ۶۔ راکھیں
 ۷۔ راکھیں
 ۸۔ راکھیں
 ۹۔ راکھیں
 ۱۰۔ راکھیں
 ۱۱۔ راکھیں
 ۱۲۔ راکھیں
 ۱۳۔ راکھیں
 ۱۴۔ راکھیں
 ۱۵۔ راکھیں
 ۱۶۔ راکھیں
 ۱۷۔ راکھیں
 ۱۸۔ راکھیں
 ۱۹۔ راکھیں
 ۲۰۔ راکھیں
 ۲۱۔ راکھیں
 ۲۲۔ راکھیں
 ۲۳۔ راکھیں
 ۲۴۔ راکھیں
 ۲۵۔ راکھیں
 ۲۶۔ راکھیں
 ۲۷۔ راکھیں
 ۲۸۔ راکھیں
 ۲۹۔ راکھیں
 ۳۰۔ راکھیں
 ۳۱۔ راکھیں
 ۳۲۔ راکھیں
 ۳۳۔ راکھیں
 ۳۴۔ راکھیں
 ۳۵۔ راکھیں
 ۳۶۔ راکھیں
 ۳۷۔ راکھیں
 ۳۸۔ راکھیں
 ۳۹۔ راکھیں
 ۴۰۔ راکھیں
 ۴۱۔ راکھیں
 ۴۲۔ راکھیں
 ۴۳۔ راکھیں
 ۴۴۔ راکھیں
 ۴۵۔ راکھیں
 ۴۶۔ راکھیں
 ۴۷۔ راکھیں
 ۴۸۔ راکھیں
 ۴۹۔ راکھیں
 ۵۰۔ راکھیں
 ۵۱۔ راکھیں
 ۵۲۔ راکھیں
 ۵۳۔ راکھیں
 ۵۴۔ راکھیں
 ۵۵۔ راکھیں
 ۵۶۔ راکھیں
 ۵۷۔ راکھیں
 ۵۸۔ راکھیں
 ۵۹۔ راکھیں
 ۶۰۔ راکھیں
 ۶۱۔ راکھیں
 ۶۲۔ راکھیں
 ۶۳۔ راکھیں
 ۶۴۔ راکھیں
 ۶۵۔ راکھیں
 ۶۶۔ راکھیں
 ۶۷۔ راکھیں
 ۶۸۔ راکھیں
 ۶۹۔ راکھیں
 ۷۰۔ راکھیں
 ۷۱۔ راکھیں
 ۷۲۔ راکھیں
 ۷۳۔ راکھیں
 ۷۴۔ راکھیں
 ۷۵۔ راکھیں
 ۷۶۔ راکھیں
 ۷۷۔ راکھیں
 ۷۸۔ راکھیں
 ۷۹۔ راکھیں
 ۸۰۔ راکھیں
 ۸۱۔ راکھیں
 ۸۲۔ راکھیں
 ۸۳۔ راکھیں
 ۸۴۔ راکھیں
 ۸۵۔ راکھیں
 ۸۶۔ راکھیں
 ۸۷۔ راکھیں
 ۸۸۔ راکھیں
 ۸۹۔ راکھیں
 ۹۰۔ راکھیں
 ۹۱۔ راکھیں
 ۹۲۔ راکھیں
 ۹۳۔ راکھیں
 ۹۴۔ راکھیں
 ۹۵۔ راکھیں
 ۹۶۔ راکھیں
 ۹۷۔ راکھیں
 ۹۸۔ راکھیں
 ۹۹۔ راکھیں
 ۱۰۰۔ راکھیں

